

Молодий Комуніст

Орган Кіровоградського обкому ЛКСМУ

Виходить в 6 грудня 1939 року

№ 34 (4061).

СУБОТА

26

СЕРПНЯ 1989 р.

Ціна 8 коп.

ВОСЬМИКЛАСНИЦЯ

Погляд

— Ліля, ти весела людина?
— Так, але й сумувати люблю.
— А чому ти сумуєш сьогодні?
— (зітхнувши) Скоро в школу.
— А тобі не хочеться? Швидко проминуло літо.
— Надто швидко. Але не тому я сумна, що не хочуся в школу, а тому, що цей рік буде останнім в колі моїх хороших друзів. Школа у нас восьмичасна. Хоч і літа шкода.
Ми ведемо розмову, попри наш фотокореспондент готує камеру, щоб залишити на пам'ять знімок цієї дівчини, восьмичасниці школи № 21, що в районі Старої Балашівки. Лілі Федотової. В кінці минулого року її обрали секретарем шкільної комсомольської організації. І ще Ліля учасниця дитячої хорівної капели «Соловейко» обласного Палацу піонерів і школярів імені В. І. Леніна. Користуючись нагодою, запитую, як справи у «Соловейку» (так називають «неофіційно»).

— Нормально. Зараз розучуємо нові пісні давнього трюпа «Соловейка» композитора Лесі Дичко, а також твори знаменитого Д. Перегонева.
— А вдома ти співаєш?
— Ну звичайно, у нас всі

співають: тато, мама, бабуся, дідуся, сестра моя Алла і чоловік її Сергій.
— А які пісні ви співаєте?
— Українські народні, на-

самперед. Моя улюблена пісня «Ой з-за гори кам'яної».
В. ЛЕВОЧКО, В. ГРИБ (фото).

Афіша НОМЕРА

Чи можна ВСЕРІОЗ ГОВОРИТИ ПРО ДЕМОКРАТИЗАЦІЮ НАШОГО ЖИТТЯ В ХОДІ ТА ПІСЛЯ НАСТУПНИХ ВИБОРІВ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ УРСР І МІСЦЕВИХ РАД, ЯКЩО СЬОГОДНІ НЕ ПОДБАЄМО ПРО ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЕКТІВ ВИБОРЧИХ ЗАКОНІВ? СПРОБА ВІДПОВІСТИ НА ЦЕ ЗАПИТАННЯ —

5

НА КВАДРАТНИХ ГУРТОЖИТСЬКИХ МЕТРАХ ВИРОСТАЮТЬ ДІТИ ВЧИТЕЛІВ ІЗ СВІТЛОВОДСЬКА, ІДУТЬ ВЧИТИСЯ, А ПЕРСПЕКТИВА ОДЕРЖАТИ ЖИТЛО ТУМАННА І НЕНАДІЙНА. ЗЛОЩАСНІ П'ЯТНАДЦЯТЬ МЕТРІВ СТАЮТЬ ЧАРІВНИМ КОЛОМ. В ЯКИХ КОНЦЕНТРУЮТЬСЯ ПРОБЛЕМИ МОЛОДИХ ВЧИТЕЛІВ —

8

НЕЩОДАВНО НА ЕСТРАДІ ОБЛАСНОЇ ФІЛАРМОНІ КІРОВОГРАДА ВИСТУПАЛА З КОНЦЕРТОМ ЗАСЛУЖЕНА АРТИСТКА УРСР ЛІЛІЯ САНДУЛЕСА. НАША ПУБЛІКА НЕ БАЛУВАЛА ЇЇ УВАГОЮ... ЧОМУ? —

12

ЧИТАЙТЕ В НАЙБЛИЖЧИХ НОМЕРАХ

Олександр Миколайович Барно, директор Новоукраїнського СПТУ-40, мав шалений авторитет. І в області його хотіли забрати, і кандидатську дисертацію писав, і був членом районного комітету народного контролю. А тут збори колективу, на яких директору висловлюють недовіру. «Феномен Барно» — так називається матеріал...

ПРО ТОРГІВЛЮ сьогодні говорять і пишуть як ніколи багато, в основному, звичайно, в негативному плані — там когось обрахували, там вперто не хотіли поміняти підгнилий помідор, незважаючи на те, що є певна інструкція... Пишуть, що неможливо купити нормальну річ, а якщо й трапляється щось пристойне, то воно або не доходить до прилавка, або нишком розподіляється серед родичів і знайомих. Рядовому покупцеві «без ніяких зв'язків і блату» купити гарну, а почасти й недорогу річ, дуже важко. У країні, на жаль, дефіцит товарів, у торговельників — дефіцит совісті.

Хоча все ж якийсь процент на везіння залишається, особливо в кінці місяця, коли магазини перетворюються на розтривожений вулик, де «кусються» всі — і енерговані покупці, яким — о, господи, не вистачить! — бажаного дефіциту і не менш змилені продавці, котрим, буває, у помічники доводиться викликати міліцію. Звичайно, для того, щоб вгамувати пристрасі і навести порядок у черзі. Хоча бувають ситуації, коли представників правоохоронних органів викликають уже не торговельники, а робітники чи народні контролери, цього разу для того, щоб навести порядок

уже в торгівлі. Як це трапилось, приміром, в магазині «Стимул-2» заготпрому Кіровоградської райспоживспілки, де контролери виявили цілий «букет» порушень фінансово-господарської діяльності, правил торгівлі, заготівлі і здачі сировини та багаточисленні

Дефіцит совісті

зловживання службовим становищем цілим рядом працівників. Майже аналогічною була ситуація і в Петровому, де члени групи робітничого контролю облпрофради під час перевірки магазину № 11 «Гастроном» зіткнулись з такими порушеннями, що вимушені були викликати працівника відділу боротьби із розкраданням соціалістичної власності Петрівського РВВС М. В. Вацюка. Що ж там трапилось? Насамперед, продавець О. М. Ліщенко при контрольному закупці обрахував членів рейду на 6 копійок. У продавця М. В. Лантушенка, котра працювала на касі, на робочому місці о 10 год. 30 хв. були виявлені в паперових пакетах 2 пляшки вина «Таврія» по 2 крб. 70 коп. І одна пара колготок з лорексом у фабричній упаковці. У підсобному приміщенні в сейфі завідувача магазином Н. П. Михайлової знайдено гроші в сумі 12642 карбованці, причому точно суму грошей, що зберігалися в сейфі, завідувача назвати не змогла Варто врахувати і той

факт, що напередодні перевірки, 12 липня, магазин здав виручку в сумі 4340 карбованців. Крім цього, в сейфі знаходилися 2 банки рибних консервів «Сайра», пляшка спирту містністю 0,5 літра, а також зовніт з чорновими записами незаконного кредиту, наприклад, — Зіна — 6 крб. Марта — 6 крб. на загальну суму 36 крб. 50 коп.

Даний магазин обслуговує й інвалідів війни, але інформаційної вивіски про це немає. Списки інвалідів не затверджені, без підписів і печаток. Згідно цих списків на обліку 127 чоловік, картки заведені лише на 107, а фактично отоварюється тільки 98. При перевірці картотеки встановлено, що

186 кілограмів м'яса, виділеного для інвалідів, у червні не видані. ДОРЕЧНО згадати, що у квітні цього року облспоживспілка комітет народного контролю розглядав питання раціонального розподілу і використання продовольчих товарів, виділених для забезпечення закритих закладів (лікарень, шкіл, дитсадків) і пільговиків, тобто інвалідів, афганців. Так от, в результаті перевірок народні контролери виявили, що з відома керівників облспоживспілки, фонди м'ясопродуктів, виділені із держресурсів для цих цілей, нерідко реалізовувалися не за призначенням. Так, у червні минулого року на підставі листа облспоживспілки м'ясокомбінат недодав 0,5 тонни м'яса в Олександрівський район, а відправив його гастроному Кіровоградської райспоживспілки. Цей же гастроном у вересні одержав для вільного продажу одну тону м'яса, призначеного для сільських шкіл, садочків, лікарень та інвалідів Великої Вітчизняної війни, уже Новомиргородського району і т. д. Таким чином, тільки в минулому році за різноманітними вказівками і листами керівників було перерозподілено і реалізовано не за призначенням близько 14 тонн м'яса. (Закінчення на 5-й стор.).

Нагадуємо ще раз

До редакції завітав заступник начальника служби поштового зв'язку і розповсюдження преси Кіровоградського ОБТУЗ Л. М. Ратушний.

На запитання кореспондента, як іде в області передплата на газети і журнали він відповів:

— Передплата лише набирає темпів, хоч розпочалася на початку року. Перші абонементи на 1990 рік ми почали відбивати на касових апаратах в містах і районах області ще з 1 січня. Нині в області прийнято газет і журналів 1 мільйон 7593 примірники, що становлять 46,1 процента. Ці результати нас не задовольняють, бо в багатьох районах мають ще низькі показники. Особливо слабо розгорнуто роботу по пропаганді періодичних видань в Кіровоградському, Світловодському, Знаменському, Добровеличківському та інших районах.

КОР.: Як іде передплата на газету «Молодий комуніст»?

РАТУШНИЙ: На жаль, незадовільно. Характерно, що в роздріб шотинжеек розходиться швидко. А от передплата... На 21 серпня прийнято і оформлено 8255 газет із 49434 примірників минулорічного тиражу. Це — 16,7 процента.

КОР.: Але ще ж навчальні заклади не включилися в передплатну кампанію?

РАТУШНИЙ: Так. Учнівська і студентська молодь зараз на наниулах. Ндемо школярів, учнів профтехучилищ, студентів технікумів й інститутів і проведемо передплату. Але часу залишилося мало. Передплата нампанія за новими умовами закінчується 1 жовтня.

Сьогодні ми маємо разом з редакцією та комсомольськими комітетами значно активізувати передплату. Плануємо ренламу, яну виготовили редакція «МК» і

видавництво «Кіровоградська правда» покласти можливо передплатнику в газету, як нагадування. Комсомольські комітети повинні не забувати про свою молодіжну газету, і пропагувати та розповсюджувати її серед молоді постійно.

Наш кор.

A stylized, circular illustration of a typewriter. The typewriter is shown from a front-three-quarter view, featuring a sheet of paper emerging from the carriage, a keyboard with several keys, and a base. The entire illustration is enclosed within a dark circular border.

НА ВУЛИЦІ
З ТАРАСОВИМ
ІМЕНЕМ

2

26 серпня 1989 р.

A black and white photograph of a large, multi-story brick building, likely a school or institutional structure, with a prominent staircase on the right side. The building is situated on a flat, open area, possibly a construction site or a large yard. The image is grainy and has a historical appearance.

Наш кор.

ФЕСТИВАЛЬ... БЕЗ ФЕСТИВАЛЮ

НА КІЛЬКА ЩАБЕЛІВ УГОРУ

ТАБЛИЦА РОЗИГРАШУ

ТАБЛИЦА РОЗИГРАШУ	за станом на 22 септембра			М	П	В
	В	П	М			
Волинь	21	11	5	58	-28	53
Буковина	19	15	3	47	-17	53
Нива Тр	20	9	8	46	-29	49
Зоря	18	11	8	63	-39	47
Кремль	15	15	8	44	-35	45
Закарпаття	20	4	13	46	-43	44
Крибас	18	7	11	52	-43	44
Нива Вц	16	11	10	49	-31	43
СКА	12	18	8	40	-33	42
Нолос	16	9	12	49	-36	41
Торпедо	16	7	14	36	-39	39
Ворскла	15	9	13	41	-43	39
Шафтовик	12	13	12	37	-33	37
Зірка	12	13	13	32	-38	37
Прикарпаття	13	9	15	40	-47	35
Чайка	13	9	16	44	-52	35
Поділля	14	6	16	39	-40	34
Дніпро	11	12	15	48	-56	34
Маяк	13	7	18	27	-43	33
Динамо	14	10	17	42	-43	32
Полісся	9	13	14	31	-38	31
Суднобудівник	9	13	16	40	-49	31
Океан	13	4	21	39	-47	30
Кристал	9	9	20	47	-58	27
Авангард	7	12	17	22	-31	26
Новатор	9	7	21	40	-56	25
Шахтар	7	7	23	36	-75	24

Кримінальна хроніка

На дорогах області за цей час трапилося 22 ДТП, в них загинуло 7 чоловік, 19 травмовано.

Після події

До речі, один із самодіяльних художніх колективів, про що відомо вже сьогодні, напевно поїде у Чернівці. Це фольклорно-етнографічний ансамбль села Лядняжки Добровеличківського району, який братиме участь у супутніх заходах «Червоної рутин».

law corp.

БЛИЗЬКО ДВОХ тижнів минуло з часу опублікування в пресі проєктів Законів УРСР про вибори народних депутатів УРСР та народних депутатів місцевих Рад народних депутатів УРСР, а на запитання кореспондента про те, якої вони думки про ці проєкти, відповідали так:

КОМСОМОЛЬСЬКИЙ ПРАЦІВНИК: Та, як тобі сказати!..

КООПЕРАТОР: А нам, кооператорам, якось... не до цього!

ТРЕНЕР ДЮСШ: А хоч би й прочитав — то що з того!

РОБІТНИК-КОМСОМОЛЕЦЬ: Та треба було б переглянути...

ЮНА ДІВЧИНА: Що, знову вибори? Так недавно ж уже були!

Не знаю, як оцінили б це міні-дослідження соціологи, але на автора цих рядків воно було, м'яко

який містить ряд не зовсім демократичних положень. Закон цей по суті обмежує демократію рамками виборчих округів, бо вибори від громадських організацій за своєю суттю є недемократичним елементом у виборчій системі. Адже при цьому порушуються її основоположні демократичні принципи: проголошене законом пряме, рівне, загальне виборче право при таємному голосуванні не є в усіх без винятку випадках таким. По суті, дотримано повсюди тільки принципу таємності голосування. Так, громадяни, які є членами кількох громадських організацій, фактично мають кілька «голосів». Члени жіночого товариства мають перевагу перед чоловіками, які не можуть стати членами цього товариства; комсомольці або члени

чись зі сказаним Віктором Івановичем, я бачу необхідність у створенні в нашій багатонаціональній республіці двопалатного парламенту: крім Ради республіки, потрібна ще й Рада національностей для вирішення питань міжнаціональних відносин. І, звісно ж, найвищу службову особу республіки, — її президента слід би обирати прямим голосуванням із кількох кандидатур.

Ю. ЛЕБІДЬ: А от я, хоч і належу до тієї частини українців, які внаслідок минулих перекосях у національній політиці не мала можливості навчатися рідною мовою, все ж не підтримую думки про двопалатний парламент. На мою думку, значно дівішим буде, коли конкретні питання міжнаціональних стосунків вирішуватимуть місцеві Ради; для цього

«ТРЕБА БУЛО Б ПЕРЕГЛЯНУТИ...»

ПРОЕКТИ ЗАКОНІВ ПРО ВИБОРИ І ДОВКОЛА НИХ

кажучи, несподіванкою. Не тому що, як звикли було говорити у минулі роки, «пропагандисти й агітатори не дійшли до людей». А швидше через те, що не спрацювала елементарна цікавість: чи варто сьогодні чекати наступних кардинальних змін у нашому житті?

Втім, як виявилось, занадто «спокійно» чекати на вибори далеко не всі. Тому й небайдужим видається, на нашу думку, те обговорення, про яке йтиметься нижче. У ньому взяли участь соціолог-кіровоградець С. Колесников, заступник голови обласного суду В. Шишкін, комсомольський працівник Ю. Лебідь та молодий науковець В. Шило.

КОР.: Вас не дивує, що обговорення виборчих Законів республіки досі не скрізь наорало того розмаху, якого, здається, слід було чекати?

В. ШИЛО: Я пояснюю це дуже просто. На мою думку (і так думаю не я один), кардинальних змін слід чекати там, де для цього вже «дозріла» громадськість, тобто у великих промислових та культурних центрах — таких, як Донецьк, Львів, Київ...

С. КОЛЕСНИКОВ: Я б не робив таких скороспілих висновків. Що ми знаємо про дійсні прагнення і думки мешканців нашої області? Адже соціологічна служба, яку я теж певним чином представляю, ще й досі не зацікавляла так, як слід. А хто, крім соціологів, може одержати реальні підстави для оцінки дійсного стану громадської думки і прогнозування її змін?

КОР.: Добре, що розмова наша одразу засвідчила певний плюралізм думок. Але давайте все-таки спробуємо проаналізувати ситуацію під кутом завдань перебудови: наскільки відповідають проєкти законів процесам демократизації, декларованим нині?

В. ШИШКІН: У цьому плані у мене думка така: нинішні проєкти в деяких своїх положеннях такі ж недемократичні, як і недавно обговорюваний у Верховній Раді СРСР Закон про вибори народних депутатів ЕРСР, де примудрилися ввести таку дискримінаційну статтю, як «ценз осідлості».

КОР.: Але ж наші проєкти ще не стали законами!

В. ШИШКІН: Саме тому і є особливий резон говорити про них. Найперше варто сказати про Закон про вибори народних депутатів УРСР,

профспілки мають перевагу перед неспілковою молоддю і т. п.

Більше того, члени однієї громадської організації не можуть в однаковій мірі реалізувати свої права на виборах: фактично вибір здійснюють у них тільки ті, хто входить до республіканських керівних органів.

Так само недемократичним видається мені положення статті 14, яке забороняє агітацію за бойкот виборів. Тим самим виборці позбавляються права реалізувати політичні свободи, закріплені Конституціями СРСР та УРСР; бойкот є правовим виявом незгоди із певними положеннями закону про вибори, скажімо, або із кандидатурою запропонованого кандидата (кандидатів). Заборона бойкоту, отже, — антиконституційна.

До речі, повертаючись до питання про вибори від громадських організацій: у Законі про вибори народних депутатів РРФСР, проєкт якого було опубліковано, вони не проводились як антидемократичні (про це повідомила газета «Известия» за 14 серпня ц. р.).

Але найнедемократичніша, на мою думку, стаття 38. Якраз вона настановує на аналогію з виборчим законом, прийнятим в Естонії, бо є дискримінаційною. Стаття ця обмежує права громадян на висунення кандидатів. До речі, у прийнятому Законі про вибори народних депутатів СРСР подібного положення не було. Право висувати кандидатів тільки колективами, які налічують 300 і більше членів, ставить у нерівноправне становище безліч малочисельних трудових формувань.

КОР.: Але ж ми поки що обговорюємо проєкт, і від виборців значною мірою залежить, чи буде це положення республіканського закону затверджене.

В. ШИШКІН: Безперечно, можливість у громадськості посприяти вдосконаленню Закону про вибори є. Будемо сподіватися, що й кіровоградці скористаються з цієї можливості...

С. КОЛЕСНИКОВ: Мені здається, що зміни в Законі повинні бути ще радикальніші. Приміром, погоджую

го треба надати їм необхідні повноваження. До того ж на місці ці проблеми видно краще, ніж із Києва. Та й наявність двох палат зробить, на мою думку, нашу Верховну Раду значадто громіздкою...

В. ШИШКІН: До речі, раз мова зайшла про міжнаціональні відносини й, отже, також про мову, то звернімо увагу на недопрацьованість статті 43. Оскільки вибори відбуваються на території УРСР, то логічним було б передбачити, що виборчі бюлетні повинні в обов'язковому порядку друкуватися українською мовою, а там, де це необхідно — дублюватися також мовами національних меншостей, які проживають на території України (як правило, це прийнято там, де представники тієї чи іншої некорінної національності складають більшість).

С. КОЛЕСНИКОВ: На мою думку, не до кінця також продумано статтю 44, де йдеться про недопустимість використання кандидатами у депутати свого службового становища. Як ми знаємо з досвіду минулої виборчої кампанії, такі порушення цілком можливі, тому необхідно передбачити санкції проти порушників, які спрацювали б негайно.

КОР.: Перш ніж подякувати всім учасникам за участь у розмові, хочу звернути вашу увагу на таку обставину: серед тих, хто має право бути на засіданнях виборчих комісій, в тому числі при реєстрації кандидатів, підрахунок голосів на виборчій дільниці тощо чомусь не названо представників засобів масової інформації...

В. ШИШКІН: У відповідній статті Закону про вибори народних депутатів СРСР вони в переліку є.

С. КОЛЕСНИКОВ: Очевидно, це помилка, яку слід виправити.

Ю. ЛЕБІДЬ: Звичайно, адже без цього провести вибори справді відкрито і гласно, як те декларує стаття 8, буде складніше...

В. ШИШКІН: Скажу більше того: можливості преси, гласного обговорення й вирішення питань слід використовувати при підготовці до нинішніх виборів та під час них якомога ширше.

КОР.: Очевидно, реалізувати це побажання ми зможемо при участі наших читачів, яких запрошуємо до активного продовження нашої сьогоднішньої розмови на сторінках «Молодого комуніста».

Записав П. СЕЛЕЦЬКИЙ.

Анатолій КУМАНСЬКИЙ

ПОВІСТЬ

(Закінчення. Початок в № 25—30, 32, 33).

— Чудово, «денінінець», — глузливо глянув на Чудова Тимонін. — А чому ваші «пальчики» виявилися на кнопці дверного дзвінка 64-ї квартири і саме на вулиці Пожарського, 63, де живе Вадим? — Це — ми! — здивовано запитав Чудов. — Ваші, можете вірити нашим спеціалістам. Підпригора розумів, що тому треба зосередитись, щось придумати, і він вирішив, обмінявшись поглядом з Тимоніном, змінити тему допиту. — У вас брат є? — Брат? — Атож. — Звідки у мене брат? Я ж — казанський сірота. — Ви працюєте провідником на залізниці? — Точніше сказати — працював. Зайнявся. — Ви ж у відомий вам день повинні були бути в рейсі, на 374-му московському. — Але ж як я там міг бути? Власне, запитував Підпригора саме для того, щоб збити Чудова, бо Петро Шевчук виправив свою похибку і дізнався, що черговий по резерву просто за лівлітра поміняв зміними Чудова на його прохання з іншим провідником, і на прохання Чудова ж мав відповідати начальству, що Чудов у рейсі. Черговий помилково подумав, що працівник міліції, який телефонував йому, таке ж начальство, як залізничне. — То як з «пальчиками»? — повторив запитання Тимонін. — На кнопці? — На кнопці. — Ти бачиш, значить, більше її не маєш? — Уявіть собі, — ніхто. На ваше нещастя. — Ну, моє нещастя ще попереду. — Не заперечую. То коли ви познайомились з Вадимом Гамаюном? — Дайте згадати... Місяців зо три наблизиться... — В ресторані? — прийшов йому на допомогу Тимонін. — Ага. Ресторан служить для коньяка, а коньяк для того, щоб його пити, кіба не так? — Анекдоти потім. Давайте про ресторан. Вадиму ж ще немає двадцять одного року, як же його пропускати? — Ой не смішіть мене! Такого амбала? Та там перед ним «тю-тю-тю». На цирлах бігали. — Закурити першим ви йому дали? — різко запитав Тимонін. — Що? Я? Що я дав? Нічого я не давав! — Чудов, Чудов, навіщо ж так? Я ж з вами відверто, а ви? Не будемо гаяти часу. Ось сам ще один документ. Гляньте. Це — ваші відбитки, а це — на сигареті «прима», знайдений у гаражі Гамаюна. Сходятьсясь? — А що, я колись звівся їх?.. Да, проти науки не попреш. — Не попреш, — згодився Тимонін. — То як? — Як? Як той казав, коли той, то не чирінай. — Слухайте, Чудов, мені з вами стає сумно. Хіба не зрозуміло — мій товар, а гроші — твої. — Закон життя, — згодився Чудов. — Він платив вам грошиками? — Спершу — грошиками. — А потім? — Потім їх у нього не вистачило. Батьки на море поїхали і ті, які йому залишили, він проциндрив. — З вашою допомогою... — Не зовсім, хоча... Навіщо ви їздили в Захарівку? — Вадим анликав. Телефонював. Мовляв, батьки приїздять, щось вирішувати треба. — Що саме вирішувати? — Та з тією цячкою. — З кулоном? — Ага. — До речі, як він до вас потрапив? — Хто? — Та кулон же. — А чому він мав до мене потрапити? — Бо звідки ж ви про нього могли знати? — Вадим дав. — Сам? — Певно, що сам. Борги треба платити. — Як це було конкретно? — Змився він у свою Захарівку. Та я терплячий. Дочекався, поки він з'явиться. В гаражі його й зустрів. Трохи поговорили. — На куланах? — Навіщо? Він і так тремтів, як осінній лист. Сказав, що є одла штука, отой кулон. Зіпсутий ніби. Каже: «Продай, потім візьмеш свою долю, Збігай по півлітру». Я пішов, а він — у хавіру свою. Отоді я й мацнув ту кнопку. Він вийшов і віддав. — Так де ж зараз кулон? — А звідки я знаю. Може, й Вадим забрав коли мене ткнув. — Можливо, можливо, — не став заперечувати Тимонін. — Так що у вас на Піщаній відбулось? — Я до нього приїхав у Захарівку, як він хотів. Заспокоїв його, сказав, що знайшов покупця. А він каже, щоб я повернув, бо прийжднають батьки. «А борг?» — питаю. «Щось придумаємо», — каже. Приїхали на ту хавіру, де Сестка жила раніше. Випити там у мене було. Слово за слово зачотів він на голку сісти. — Може, все-таки краще правду? — Я й так, як на причасті, — заляпав губами Чудов. — А як вийшло з цим? — показав на забинтовану голову. — Сам не знаю. Думав, він кайф ловить, а він ззаду. — Ви хочете нас переконати, що Вадим сам новся? — Сам, їй богу, сам! — Тоді і я покажу вам один документ. Ось висновок експерта: вколоти в те місце Вадим фізично не зміг би. — Не наука, а лайно! — вилаявся Чудов. — Не радив би лаяти науку, — усміхнувся Підпригора. — Справа в іншому. Ви Вадиму підсунули подвійну дозу Чудов і відправили хлопця на той світ... Люди по-різному сприймають несподіванки. Чудов упав із стільця, і, вичини по-собачому, почав повзати по підлозі і битись головою об паркет. Тимонін натиснув кнопку виклику конвоїрів. — Так... — Тимонін обійшов стіл, сіа. — Кулон, думаю, ви в тій хаті не знайшли? — Ні, — відповів Підпригора. — Та його там і бути не могло. Чудов — пішав, за ним інші стоять. Нам головне було — Вадим. — І Вадима не вберегли. — Ти думаєш, ми могли його аберести? — За таких обставин? Ні, не могли. Вадим сам ішов назустріч своїй смерті. А батьки штовхали його до неї. — А все ж. — після тривалої мовчанки сказав Підпригора, — мене й кулон цікавить. Все тани не рядова штукенція. З діамантом... — Яких тислчі не варті життя одного хлопчини. — Ти маєш рацію, друже. А кулон будемо шукати...

«Афганці» в центрі реабілітації

За час лікування в центрі «афганці» за бажанням можуть оволодіти будь-якою спеціальністю. Наприклад, після тритижневого курсу навчання вони можуть керувати гуртками моделізму в школах чи клубах юних техніків. Катамарані спускають на воду Вячеслав Пожаровський (зліва) з білоруського міста Барановичі та Костянтин Яковлев з Усть-Каменогорська (Казахстан).

Фото В. ЗУФАРОВА та А. СЕНЦОВА. Фотохроніка ТАРС.

КОМСО-
МОЛЬСЬКА
ПЛАНІРКА

Резонанс

Щось зачерствіла «Паляниця»

Під таким заголовком 24 червня нинішнього року в «Молодому комуністі» було надруковано матеріал, у якому йшлося про кооператив «Паляниця», його голову Зураба Назаровича Цасідзе. Зокрема, порушувалося питання його незадоволеності роботи.

Зразу після публікації З. Н. Цасідзе не знаходив собі місця: бігав по Кіровограді з газетою, шунав, хто б йому переклав з української на російську, або й на грузинську. Хоч не це головне, що, проживши на Україні не один рік, Зурао Назарович тут не оволодів мовою народу, з якого безпосередньо виначувалися його чесні і нечесні зароблені карбованці.

Тоді він обурювався: як так, його, такого досвідченого «бізнесмена», та ще покритикували. В нього все «чисте», таке доводилося чути авторам публікації.

Однак, офіційна відповідь, яка надійшла з фінансового відділу Кіровоградського міськвиконкому, свідчить протилежне:

«Проведеною перевіркою фінансово-господарської діяльності кооперативу «Паляниця» за 1988 рік і перше півріччя 1989 року встановлено, що бухгалтерський облік знаходиться в незадовільному стані, відсутні достовірні дані про отриманий валовий дохід, про виробничі витрати і результати фінансово-господарської діяльності, відсутній аналітичний облік.

Згідно наявної бухгалтерської документації за 1988 рік облікові дані не відповідають представленим у фінансовий орган декларації. За цей період від виробничої діяльності за бухгалтерськими документами кооператив отримав збитки, в декларації позначені прибутки на суму 3631 крб.

Згідно доповнення до Статуту зареєстрованого рішенням виконкому міської Ради народних депутатів від 12 жовтня 1988 року № 650 кооператив виконує ремонтно-будівельні роботи. За перше півріччя 1989 року від виробничої діяльності кооперативу отримано прибутку на суму 5404 крб.

Не перераховуються своєчасно нараховані суми внесків на соціальне страхування на суму 453 крб. Кооператив також недоперерахував у бюджет суму подокідного податку з заробітної плати на суму 371 крб. 37 коп.

У матеріалі «Щось зачерствіла «Паляниця»» вказано фант реалізації шашликів кооперативом на Бобриньському шосе. Вказана діяльність за представленими кооперативом «Паляниця» бухгалтерськими документами не відображена».

4

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.

На звітно-виборні комсомольські збори 15-го цеху ВО «Радій» повинен був прийти перший секретар обкому ЛКСМ України Сергій Слюпков. Та так сталося, що йому того дня довелося терміново виїхати у відрядження. Але збори є збори, збори переносяться. Не треба до нас іти, збори переносяться, — так я почув від виконуючого обов'язки секретаря комітету комсомолу об'єднання Сергія Давидяка, що він переді чому? Сергій відповів, що він переді відмовою чекає на мене, коли виявив бажання поговорити з спілчанами, в яких маюмо не має наміру «відчитуватися». Друга жінка відповіла, що він переді відмовою чекає на мене, коли виявив бажання поговорити з спілчанами, в яких маюмо не має наміру «відчитуватися». Друга жінка відповіла, що він переді відмовою чекає на мене, коли виявив бажання поговорити з спілчанами, в яких маюмо не має наміру «відчитуватися». Друга жінка відповіла, що він переді відмовою чекає на мене, коли виявив бажання поговорити з спілчанами, в яких маюмо не має наміру «відчитуватися».

На територію об'єднання я все-таки потрапив, завдяки розумінню мого бажання поспілкуватися секретаря парткому В. В. Заніздрі. Від нього дізнався й про молодіжні справи, про одну з головних проблем — діяльність МЖК, на яке тепер завод не зможе виділити надто багато коштів. Сходив і на 18-ту дільницю пластмасових виробів, де зустрівся аж... з одним комсомольцем. Його прізвище мені назвала Ніна Єрмакова, розподільник робіт на дільниці.

Збори? Звітно-виборні? Ні, про них Ігор Гребенченко чув уперше. Взагалі, хлопця комсомол не цікавив. На роботу в об'єднання Ігор прийшов у січні. На «Радій» порядок такий: той, хто влаштовується на роботу, повинен обов'язково «пройти» через комітет комсомолу. Крім нього, хлопець ще побував у багатьох кабінетах, і секретаря заводської спілчанської організації не запам'ятав, не знав Ігор і про сьогоднішнє комсомольське життя на заводі.

Платить внески, як сказав, ото й весь комсомол. Збори, якісь конкретно комсомольські справи? Ні, такого не пригадує.

Та де ж тут пригадаєш, коли більш як за півроку

Ігор не був на жодних спілчанських зборах. Не тому, що не хотів, чи часу не було. Не було тих зборів на 18-й дільниці.

Що хоче хлопець? Не знаю, чому я його про це запитав. Бо що ж тут хотіти. Знітився. Щось заговорив про напружену роботу змін, про те, що дорога кожна хвилинка не лише на роботі, а й дома, що на комсомол, якщо самому ходити, шукати роботи, нема часу.

Про бажання Ігор змозгає. Це й зрозуміло: які тут можуть бути бажання, коли не знають, за що братися в комсомольській роботі навіть у комітеті комсомолу.

Не будемо стверджувати однозначно, що не знають усі. Оно ж Сергій Давидяк знає, що не треба дратувати молоді різними запитами про комсомол і, борони боже, про його потрібність.

Тому, напевне, Сергій не хотів, щоб я йшов на завод. Мотивував це тим, що Спілка втрачає авторитет, що сам не знає за що братися, а тут ще оці розмови.

Завнувачувати в чомусь Сергія Давидяка, цього беручого хлопця ніхто й не думав. Час зараз такий, ко-

ли всі говорять одне й те саме — комсомол, такий як був останні десятиріччя, — нам не потрібен. Це найлегше.

Яким йому бути?.. Не знаю, — вже наступного дня говорив мені Володимир Шпилька, секретар комсомольської організації 15-го цеху.

Ще Володя, слюсар-механік, повідомив, як і в більшості випадків, як він готувався до звітно-виборних зборів, які не відбулися через поважну причину. Наведу все-таки декілька

не відбулися), я говорив з друзями Володимира. Троє хлопців і всі — Котлярі. Перший, Валентин, заявив, що:

— Звітуватимемо про виконану роботу.

Яку? Довелося Валентину трошки подумати. Зрештою, відповів те, про що вже говорив В. Шпилька.

От про те, яким повинен бути комсомол, Валентин мав свою досить аргументовану думку — самостійним. Щоб, наприклад, на заводі не бігав з простягнутою рукою і не випрошу-

сплачував. Що хотів би — теж не знає...

Скажете, ото пасивні хлопці, ніщо їх не цікавить. Ні, не так. Цих троє та і всіх цікавить і робота і дозвілля, і політика. Тільки не знають вони, де точні прикладання їхніх сил.

Тут би, та ще напередодні звітів і виборів, прийти на допомогу комітетом

ЗБОРИ ПЕРЕНОСЯТЬСЯ...

висловів, хоча, повірте, добряче набридли вони всім: «газетку почитає, з начальством, парторгом порадились».

Про допомогу комітету комсомолу прозвучала думка, що всі рекомендації, доручення, аказівки даються в робочий час. Тоді, коли за верстатом треба план давати і в голові далеко не комсомольські питання.

Вже пізніше В. Шпилька згадав, про що говорив на зборах — про те, що у комсомол прийняли двох хлопців, що хоч і за руку затягує багатьох, але відвідують спілчани школу комсомольського політвизначення. Мабуть, з обуренням згадає, як бігав, просив особисто кожного з сімдесяти п'яти комсомольців, щоб прийшли на суботник і прибрали в цеху.

Ще додасть про «Комсомольський прожектор», порушить питання дозвілля. А далі?

— Не потрібна така форма сьогоднішніх звітів і виборів у комсомолі, — сказав врешті-решт Володимир. — Нової ж не знаємо. Не знаємо навіть більше — чи потрібен комсомол?

Чи висловить цю думку Володимир на зборах, а чи ні — невідомо. Всі зараз говорять про комсомол, як про щось абстрактне. Коли ж попитає, яким його уявляють, яким хочуть бачити — мовчання.

Так, напередодні звітно-виборних зборів (отих, що

важ на різні заходи гроші, щоб мав своє «я», щоб до думки молодих прислухались».

Про те, чи видно роботу заводського комсомолу і що ж хлопці говоритимуть на звітно-виборних, Володимир Котляр тільки головою похитав:

— Не бачу нічого, не видно в нас комсомолу!

Валентин заперечив товаришу.

— Як не видно, ти очі протри. Оно відпочинок — куди хочеш бери півтвіку і їдь!

— Де я ту півтвіку візьму? — це Володимир.

— Кажу тобі, очі протри. На прохідній висять оголошення.

Цей діалог можна було б і не переповідати, якби не чулося оте «очі протри». Справді, не всю роботу комсомолу підприємства видно. І не вина тих, хто не бачить, а, мабуть, в першу чергу тих, хто не вміє показати. Ні, не вихвалити себе, а показати повною мірою, чим живе, що хвилює комсомольців.

Третій Котляр, Микола, взагалі про звітні й вибори висловився, навіть вони, коли звітувати нема про що. Бачив за рік тільки су-

комсомолу. Не в робочий час, а десь вибрати годинку — другу і намітити свій план роботи, залежно від умов ВО «Радій», повести за собою комсомольців у добрих справах.

— Не можемо розвернутися, — бідкався якось своєму прекрасному неві Сергій Давидяк. — Обіцяли нам 30 тисяч карбованців, і не дали.

Не дали, так на це можна всі погрішності перед звітними й виборними випнути. Так і це «не розвернулися». Грошей нема взяти. Правда, ті, хто крутить відео два рази на тиждень, прозвітує краще ніж актив, який очолює Володимир Шпилька. Хоча і цей міг би сказати про виховну роботу, а саме...

У кабінеті секретаря комітету комсомолу, крижале візюра стоїть... відеомагітофон. Та його б до людей, з фільмами. Два дні — за гроші, решту — по турбуйтесь ж про виховання! Отоді й не боялися б, що молодь буде про мило говорити, або ще, чого доброго, про безавторитетність комсомолу. Чи, можливо, ніхто із робітників не любить відео?

Це, до речі, лише один напрям, над яким варто подумати не лише звільненим працівникам комітету комсомолу, а й його членам.

Особливо, під час звітів і виборів.

Ю. ЯРОВИЧ,
спецкор «Молодого комуніста».

П'ятий рік працює табір комсомольського активу «Юність» шкіл Ленінського району міста. Тут старшокласники набувають практичних навичок організаторської роботи. Комісари загонів Людмила Сноченко (секретар комітету комсомолу УТО «Кіровоград»), Геннадій Салнов (медучилище), начальник табору Людмила Василівна Яременко стали справжніми друзями юнаків і дівчат. Робота в таборі розписана по хвиликах. Зранку — в поле, вдень — лекції, ділові ігри, практичні заняття, ввечері — цікаві диспути.

Фото В. ГРИБА.

«СПАСИБІ ВАМ, ДРУЗІ!»

Ці слова багато жителів Кіровоградщини, ми, журналісти «Молодого комуніста», чули протягом дванадцяти днів серпня від угорських товаришів, котрі перебували з дружнім візитом у гостях в газетарів обласної молодіжки.

Знайомство з громадським та економічним життям області, численні зустрічі з робітниками та колгоспниками, з працівниками «Молодого комуніста» залишили, за словами гостей, приємні спогади.

— Поїздки один до одного в гості — це знайомство з життям наших соціалістичних країн, це прояв дружби, товариських і ділових стосунків, які стали можливі після укла-

деного весною цього року договору між редакціями газет «Молодий комуніст» і «Баттонські новини» (УНР), а також гімназією міста Баттоні, — говорив під час перебування на Кіровоградщині угорський журналіст Д. Менеші.

А втім, про враження угорців ви, шановні читачі, можете дізнатися, прочитавши листа.

Дорогі наші друзі!

Від щирого серця дякуємо за чудесну зустріч і гостинність, яку ми зустріли на Україні.

Ми дуже раді, що познайомилися з працівниками кіровоградської обласної молодіжки

і сподіваємося, що наша дружба буде з кожним днем міцніти. Хочеться, щоб ми частіше зустрічалися з журналістами «Молодого комуніста» і щоб дружба між гімназією Баттоні, редакціями «Баттонські новини» і «Молодий комуніст» розвивалася як літні квіти.

Нам усім дуже сподобалася ваша Батьківщина, її милий, привітний народ. Ми побачили, що наші плани і наміри схожі, тому надіємося, що коли будемо разом співробітничати, зможемо подолати всі труднощі і зробити наші країни ще багатшими і красивішими.

Ще раз сердечно дякуємо організаторам зустрічі — співробітникам редакції, — з яки-

ми ми познайомилися і які зробили наше перебування не лише приємним, а й змістовним, багатим на зустрічі, враження. Запрошуємо всіх вас прийти до нас у сонячну Угорщину.

Думаємо, що з часом стануть можливі поїздки один до одного не лише нас, журналістів і викладачів гімназії, а й обмін учнівськими делегаціями.

До нових зустрічей!

Редактор газети «Баттонські новини» Дьордь МЕНЕШІ, викладачі гімназії міста Баттоні Йожеф БУДАЧИК, Дьордь МЕНЕШІ.

Серпень, 1989.

(Закінчення).
Початок на 1-й стор.)

Саме завдяки таким маніпуляціям керівників споживчої кооперації області чимало інвалідів залишилися з пустими руками, а діти — недоодержали таких необхідних їм продуктів. Наприклад, магазину № 101 с. Володимирівка Знам'янського району для цільових дітей було виділено 276 кілограмів м'яса, одержав же він тільки 101 кілограм. Аналогічна ситуація і в магазинах № 82 і 42 с.л. Мошорин та Петрове цього ж району. Вони недоодержали по фондах відповідно 173 і 163 кілограмів.

У Бобриньському районі в січні цього року лікувальні заклади з милості споживспілки недодали хворим 338 кілограмів м'яса, дошкільні заклади дітям — 784. В той же час по району у цьому місяці 2,5 тонн м'яса були реалізовані не за призначенням. Не змінилася ситуація і в лютому та березні.

Завдяки поганому поставленому обліку маніпулюють у цій справі і в Компаніївському районі. Тут із виділених на березень лінійного року 3,5 тонн м'ясопродуктів і тонн передана ковбасному цеху на виробництво ковбас, цим самим

переконання деяких керівників торгівлі обласного масштабу, що дітям у нас — все найкраще. Добре, якщо батьки цих дітей працюють на плодоовочевому комбінаті, тоді лозунг для них певною мірою матеріалізується. Ну а іншим доведеться понекати, поки справді все найкраще буде дітям.

У ЦЕ МОЖНА вважати за відступ, хоча такі факти в день сьогоднішній викликають не тільки обурення, скільки резонне запитання: допоки можуть продовжуватися такі неподобства і чи знайдеться, нарешті, сила, котра покладе їм край. А тепер повернемося в Петрове, бо перевіркою «Гастроному» рейдова бригада, організована за ініціативою інспекції робітничого контролю облпрофради, не обмежилась. Доводиться констатувати, що в усіх із перевірених восьми торговельних точок були виявлені різноманітні порушення: від обрахування і обваження покупок до приховування чималих сум виторгу, а та-

кож виявлено відмову відмовитися, також відмовилися здати в касу виявлені гроші. Тільки після настійних вимог з боку робітничого контролю віддали в касу райспоживспілки 3622 крб. 30 коп., а 538,5 крб. залишила в себе.

В даній ситуації виникла необхідність глибше проаналізувати рух імпорتنих товарів, призначених для зустрічного продажу здалівниками сировини, — із баз і до покупця.

ОТЖЕ, ТІЛЬКИ факти. 25 січня ц. р. в магазин «Зустрічна торгівля» з Кіровоградської міськрайбаз по накладній № 6/193 направлено 20 ліванських килимів розміром 2х3 по 150 карбованців. В той же день 10 із них по накладній № 35 виписані відділу «Готовий одяг» райунівермагу, причому факт передачі не відображений в товарно-грошовому звіті магазину «Зустрічна торгівля». Крім того, цього ж дня з складу № 14 тієї ж таки міськрайбаз по фактурі № 185/853 Петрівським заготпрому під заготівлю гарбузового насіння була виписана одна магні-

цитних товарів круто змінилась. Після перевірки у квітні магазину «Зустрічна торгівля» робітничими контролерами облпрофради на місце колишньої завідувачої, котру перевели в інший магазин, була прийнята М. О. Швиданенко — грамотний і добросовісний спеціаліст. Не дивлячись на те, що на момент наступної перевірки магазину Марія Олександрівна пропрацювала не більше двох місяців, у неї наведений чіткий облік отоварювання квитанцій, надходження і реалізації товару. Певно саме це і спричинило наступні хитрощі, до яких стали вдаватися і далі, аби безконтрольно маніпулювати дефіцитом.

Ось як діяли петрівські фокусники в червні. По фактурі № 909/11820 від 30.06.89 з Поговірської міськрайбаз в заготпрому надійшло товарів під заготівлю ліктехспирвини майже на 30 тисяч карбованців. Однак, частина з них (на суму 3088 крб.) в торговельну мережу не потрапила і встановити її місцезнаходження не пощастило.

Аналізуючи литання зустрічної торгівлі в Петрівському районі, варто відзначити, що за перше півріччя цього року в заготпромі райспоживспілки заготовлено 9 найменувань ліктехспирвини загальною вагою 14458 кілограмів на суму більш як 25 тисяч карбованців. Із врахуванням коефіцієнтів отоварювання сума товарів під зустрічну торгівлю склала більше 200 тисяч карбованців, фактично ж продано тільки на 177 тисяч. Разом з тим, безпосередні здалівники сировини своєчасно не можуть отоварити квитанції і їм «як виняток» «дозволяють», наприклад, за здані 22,5 кілограми шипшини і 12 кілограмів глоду купити 300 кришок для консервування. В той же час товари, призначені саме для них, виписуються в основному в райунівермаг.

Робітничі контролери після встановлення таких фактів повністю проаналізували фінансові документи Кіровоградської міськрайбаз, Петрівських райспоживспілки і заготпрому за I півріччя цього року. І ось що з'ясувалося: за 6 місяців районному заготпрому направлено гостродефіцитних імпорتنих товарів під зустрічний продаж здалівникам сировини на 436730 карбованців. В райунівермаг і магазин «Уцінені товари» (?) їх переадресовано на 206119 карбованців, в «Зустрічну торгівлю» дефіциту надійшло на 184 тисячі, а ще одна частина товару — на 46 тисяч карбованців поділася невідомо де. В торговельну мережу вона не потрапила. І ні в одному фінансовому звіті про неї не згадується.

ЯКИЙ ВИСНОВОК можна зробити після таких ось штурків? Робітничі контролери зробили свій: в умовах дефіциту продовольчих та інших товарів у Петрівській райспоживспілці укоренилися порушення і зловживання в торгівлі, приховування товарів для наступної незаконної реалізації і спекуляції. Але свій повинні зробити і в облспоживспілці та в інших органах. Пора, давно пора сказати досить зарозумілим торговельним маніпуляторам, і не тільки в Петрівському районі.

Кожна з перевірок робітничого контролю завершується «добрим урожаєм» порушень — від найменших до таких ось жонгливань. Тому проаналізувавши результати цих перевірок контролери підсумували, що на підприємствах і в організаціях споживчої кооперації області позитивних зрушень в торговельному обслуговуванні населення не сталося. Лібералізм ряду керівників споживспілки, терпиме ставлення до асіляких порушень приводять до того, що зусилля робітничих контролерів не дають бажаних результатів, а грунт для всякого роду махінацій і зловживань в торгівлі стає все сприятливішим. І так буде до тих пір, поки в свідомості працівників прилавку не відбудеться психологічного перелому, поки існуватиме келейність у прийнятті рішень, а магазини і торговельні бази вважатимуться власною вотчиною окремих нечистих на руку працівників.

При загальній епідемії дефіциту один з його видів у торгівлі найпостійніший — дефіцит совіті. На жаль.

Т. ЛИТВИНЕНКО,
голова групи робітничого контролю інспекції облпрофради,
О. ПИЛИПЕНКО,
спецкор «Молодого комунара»,
Петрівський район —
Кіровоград.

ГОВОРИМО
ВІДВЕРТО

Дефіцит — нестача матеріальних цінностей порівняно з потребою в них.

(«Словник іншомовних слів» за редакцією О. С. Мельничука).

Дефіцит — це як лід: чим більше руки його торкаються, тим менше його залишається.

(Із спостережень одного торговельного працівника).

5

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.

Дефіцит совісті

в районі теж були порушені норми харчування дітей і хворих.

Звичайно, перевірялись далеко не всі райони і магазини з них, але картина, що емпіюється за результатами рейдів, на жаль, дуже неприваблива. Напрошується висновок, що для деякого з керівних товаришів закони не писані. Не вистачило у лікарню м'яса, ну й нічого страшного. Переживуть. Відкіль там хворий знає, скільки йому належить. Недодали його дітям у садочку чи школі — теж не смертельно. Що за це — голову райспоживспілки з роботи знімуть чи він пертвентком поплатиться. Ну зроблять зауваження, можуть, правда, під гарячу руку і догану еліптити. Тільки ж нею хворих і дітей не нагодуєш...

У прес-центрі облпрофради, де збираються й аналізуються дані всіх перевірок групи робітничого контролю, зберігається цікава довідка про реалізацію в січні грецьких апельсинів Кіровоградським плодоовочевим комбінатом, де знову, уже вкотре, йшла мова про нечисті руки і совість тих, хто стоїть поближче до дефіциту. Так от, згідно рознарядки, підписаної завідувачою міськторгвідділом А. В. Бендиком, із 4050 кілограмів апельсинів 1000 виділялось на закриті заклади (медичні і дитячі), 500 — для госпіталю інвалідів Великої Вітчизняної війни, по 100 кілограмів двома їдальням, 500 — для продажу учасникам урочистого засідання, присвяченого визволенню Кіровограда від фашистів, 1000 кілограмів — для працівників комбінату і 150 — залишалось у резерві.

На комбінаті подумали-подумали і вирішили, що для 70 дитячих садків і 19 лікувальних закладів м. Кіровограда 1000 кілограмів апельсинів забагато, тому й склали свою рознарядку, згідно якої для закритих закладів виділялось тільки 460 кілограмів — «нащоб діти і хворі не об'їдались». Та навіть ця мізерна цифра при видачі делікатесу зі складу неухильно корегувалася. Так, згідно, «нових» рознарядки дитячому будинку виділялось 50 кілограмів, видали ж 33,5, будинку трудової дисципліни — замість 50 — 37, госпіталю інвалідів Великої Вітчизняної війни «віддалили» аж 77 кілограмів замість 100 по «комбінатівській» рознарядці, і 500 — по міськторгвідділу.

За 70-ти дитячих садків апельсини виділили тільки в один — та й то з 30 кілограмів віддали тільки 16,5. Мов від душі відривали. Навіщо віддавати дітям, коли можна забрати собі? Скажете перебільшую. Тоді як ви дитині дасть такий факт? По рознарядці, підписаній А. В. Бендиком, працівникам комбінату мало б вистачити 1000 кілограмів південного делікатесу, але чинився серйозний душ на комбінаті вирішили, що ма-а-ло і підкинули їм ще 530 кілограмів, скоротивши тим самим пайок на закриті заклади більш як вдвоє. Що там ті хворі і діти, вони безлімі і чули, а тут свої і діти, ну як ти їм не даш?

Для обслуговування інвалідів війни і прирівнених до них осіб (всього на спецобслуговуванні 6358 чоловік) в магазин № 18 було завезено лише 700 кілограмів апельсинів, причому в день перевірки, 9 січня, не вистачало 54 кілограмів. Навіть при такій мізерній кількості працівники магазину встигли «отоварити» себе. Як взятке порівняння:

на 6358 пільговиків — 700 кілограмів (мінус 54 украдених),
на 448 комбінатівців — 1530 кілограмів.

Красномовні цифри, чи не так? В усякому разі красномовніші від

кож і приховування дефіцитних товарів та продаж їх зі складу. Причому, найбільше вражають не самі факти порушень правил торгівлі, а подекуди спокійне, навіть зневажливе ставлення деяких торговельних працівників до викритих неподобств, мовляв, знайшли щось під прилавком, ну то й що.

Що з того, що в магазині № 12 «Сільгосппродукти» в холодильній камері зберігалось 7,5 кілограми свинини, яку й м'ясом уже назвати не можна було, настільки вона зіпсувалась. Тут же знаходилися і 2,8 кілограми запліснявілої ковбаси. Можна подумати, що в Петровому м'ясо і ковбасу на кожному кутку продають, якщо піднімається рука доводити продукти до такого стану.

Масове приховування товарів виявлене і в районному універмазі — від туалетного мила до золотих виробів. Але перевірили всіх економістів по цінах райспоживспілки К. М. Болбот, робоче місце якого знаходиться в кабінеті директора райунівермагу О. В. Артюшенко. У столі працівників райспоживспілки робітничі контролери в присутності Ольги Володимирівни знайшли сховані імпорتنі товари на 376 карбованців. «Добрий» приклад показує економіст рядовим працівникам прилавка, мовляв, чого там, не кожен же день з Кіровограда перевіряють, а якщо прийдуть свої, відомі контролери, ті не зачеплять. До речі, відомий контроль райспоживспілки за діяльністю «Гастроному», в якому члени рейдової бригади знайшли чималу суму прихованої виручки, не здійснюється з вересня минулого року.

В порядку перевірки численних скарг жителів Петрівського району члени інспекції робітничого контролю облпрофради детально вивчили організацію зустрічної торгівлі дефіцитними промисловими товарами під заготівлю лікарської і технічної сировини.

В ході перевірки з'ясувалось, що виписування всіх дефіцитних імпорتنих промислових товарів, призначених для стимулювання здалівників ліктехспирвини проводиться заготпрому райспоживспілки. В той же час спеціалізований магазин «Зустрічна торгівля» знаходиться в підпорядкуванні останнього. Таким чином обмеження розпорядником товару, який надходить, стає заготпром, а саме завідувача своєчасно і продовольчим складом Л. І. Шепеленко.

13 липня в 11 год. 30 хв. при перевірці складу сільгосппродуктів заготпрому в різних місцях (столі, короби, аптечки) було знайдено імпорتنих товарів на 1302 крб. 74 коп., серед них робітничі контролери виявили дві сумки, в одній з яких зберігались гроші в сумі 4613 крб. 20 коп. Сейфа в складі немає, сигналізація на час перевірки не працювала. У знайденому в продавця журналі є запис, котрий свідчить, що за усім розпорядженням голови райспоживспілки І. М. Бобика його заступникові Л. М. Яновській зі складу видані жіночі чобітки за 130 крб., туфлі за 60 крб., духи за 45 крб., 2 дезодоранти — один за 3,5 крб., другий — за 2,5 — всього майже на дві з половиною сотні. В цьому ж журналі є запис про видані товари на 175 крб. 20 коп. продавцеві магазину «Сільгосппродукти» Т. М. Дорошенко.

Поряд з цим, наступного дня, 14 липня при повторній перевірці о 15 год. 30 хв. в робочому столі завідувача складом в тій же сумі знаходилися гроші в сумі 4160 крб. 80 коп. і приходний ордер бухгалтер заготпрому № 100 від 14.07.89 на 490 карбованців. Від будь-яких

тола вартістю 300 карбованців, однак встановити, де вона поділась, не пощастило. Нема її слідів ні в товарно-грошових звітах спеціалізованого магазину, ні в квитанції здалівників сировини.

По трьох фактурах від 8 лютого ц. р. зі складів Кіровоградської міськрайбаз райзаготпромом одержано різноманітних товарів майже на 150 тисяч карбованців. А 9 лютого голова райспоживспілки І. М. Бобик, мотивуючи наявністю великих залишків у магазині «Зустрічна торгівля» (по звіту на 1.02.89 — 14327 крб. 62 коп.) розпорядився дозволити продаж товару, не реалізованого в січні, через райунівермаг (на 60 тисяч карбованців). Фактично ж по чотирьох накладних від 11 лютого двома відділами універмагу виписано товарів аж на 85,5 тисячі карбованців. Причому цей товар був з останніх надходжень, тобто завезений на початку лютого. Спеціалізованому ж магазину, призначеному саме для стимулювання здалівників лікарської й технічної сировини, залишилось тільки 42 проценти товарів. Крім того, найбільш дефіцитні речі виписувалися універмагові або повною партією, або майже повною. Здалівникам залишили буквально одиниці, а із 59 найменувань товару тільки 9 залишилися без уваги працівників райунівермагу — дійсно не дуже цінних речей.

Заслужує уваги і такий факт. У фактурі № 1204 від 8.02.89 виписаний Петрівському заготпрому значиться 17 чоловічих костюмів по 205 карбованців. Заготпром же магазину «Зустрічна торгівля» виписав їх по 211 крб. 23 коп. Якщо врахувати розмір торговельної надбавки — 0,6 процента від вартості виробу, то ціна на кожному костюмі була завищена на 5 карбованців (на загальну суму 85 карбованців). Коли ж добротний товар переадресовували райунівермагові (накладна № 49 від 11.02.89), ціна костюмів була вказана правильно. От які фокусники працюють в керівних торговельних органах Петрівського району. Раз — і відібрали товар у здалівників сировини, два — і встановили свої ціни (що там держанні), три — і знову в березні зайнялися жонгливаннями. Надійшло для зустрічної торгівлі товарів на 228,5 тисячі карбованців, а їх спеціалізованому магазину виділили тільки на 130 тисяч. Ще не встиг хоч цей товар дійти до магазину, як заступник голови управління райспоживспілки О. П. Калужський видає розпорядження, де вказується: «...у зв'язку з великими залишками товарів і запобігання крадіжкам передати товари на 60 тисяч карбованців (фактично відібрано на 72 тисячі — авт.) на зберігання в склад універмагу», тобто, простіше кажучи, й із цієї кількості хопнули добру частку. При зворотній передачі знову як такий на підставі розпорядження райспоживспілки, сума дефіцитних речей після такого «ретельного зберігання» зменшилась з 72 тисяч карбованців до 8.

Інша маса товарів, котра надходила в заготпром в кінці березня, практично в спеціалізований магазин не потрапляла. Таким чином, тільки за березень цього року із виділеного дефіциту по прямому призначенню надійшло лише 29 процентів товарів. Інша частина, завдяки маніпулюванню керівників райспоживспілки, літала, перекидалась з одного місця на друге, поступово зменшувалась або взагалі безслідно зникаючи. Куди там цирковим артистам! Їм би приїхати в Петрове за досвідом.

Аналогічна картина трапилась і в квітні. Але в травні ситуація з «безслідним» зникненням дефі-

КА ТИЖНІВ ІЗДИВ ПО ДОРОГАХ КІРОВАКАНА КА-
МАЗ-5511. ВОДІЙ. НАШ ЗЕМЛЯК. МИКОЛА ІВАНОВИЧ
КРАВЦОВ З ОЛЕКСАНДРІЙСЬКОГО АТП-13561. ЯКИЙ ЗА
ДВА МІСЯЦІ ПЕРЕБУВАННЯ У ВІРМЕНІ ВЖЕ ВІДПУС-
ТИВ БОРОДУ. ПРОКОМЕНТУВАВ:

— ЖАРТ. ЗВИЧАЙНО. ХОЧА Й СПРАВДІ ЗА СІМ'ЄЮ СКУ-
ЧИВ — У МЕНЕ ТРОЄ ДІТЛАХІВ. ЛИШЕ НА ВІДСТАНІ РО-
ЗУМІЄШ. ШО ТАКЕ — РІДНА ДОМІВКА.

ТАМ, ДЕ КРАВЦОВ І ЙОГО ТОВАРИШІ ПРАЦЮЮТЬ. ЛЮ-
ДИ ЗА ОДНУ МИТЬ ЗЕМЛЕТРУСУ ВТРАТИЛИ ТАКЕ, ЗДА-
ЄТЬСЯ. НА ПЕРШИЙ ПОГЛЯД. НЕ ДУЖЕ Й ПОМІТНЕ
ЩАСТЯ — РІДНУ ДОМІВКУ. ХОЧА Й ЖИВУТЬ НА РІДНІЙ
ЗЕМЛІ, А ДОМУ — НЕМАЄ...

ІХ. ЦІ ДОМИ. І СПОРУДЖУЮТЬ НА ДАЛЕКІЙ ВІРМЕН-
СЬКІЙ ЗЕМЛІ КІРОВОГРАДСЬКІ БУДІВЕЛЬНИКИ РАЗОМ
З ПОСЛАНЦЯМИ ІНШИХ ОБЛАСТЕЙ РЕСПУБЛІКИ, А ТА-
КОЖ БІЛОРУСІ, РОСІІ...

ПІСЛЯ 7-го ГРУДНЯ

П РОТЯГОМ днів, що пере-
бував у Вірменії, спілкую-
чись з місцевими жителями,
мимоволі відчував утруднен-
ня — ми розмовляли про хід
відбудовних робіт, про те, як
працюють тут кіровоградці,
про оуїнування, і я ні-ні, та й
ловив себе на думці: можли-
во, у цього чоловіка хтось за-
гинув того страшного дня? На-
прямі запитати не зважував-
ся — не знав, які підібрати для
цього слова.

І лише останнього дня ці
слова несподівано знайшлися
самі. На «ЕРА3і», водій якого
підібрав мене на околиці Кі-
ровакана, ми проїжджали ми-
мо Спітака, Ліворуч — зруйно-
вані будівлі, одні повністю, ін-
ші частково, на одному пода-
лі посередіні, там, де стояв
будинок, — величезна купа ка-
м'янина, на іншому — незвично
чисто: дах, з якого не вивалив-
ся жоден шматок шиферу, сів
на землю, підм'явши під себе
все, що було під ним... Вдали-
ні височів п'ятиповерховий бу-
динок, точніше, лише одна са-
мотня стіна, через порожні
вікна якої заглядало сонце.

Праворуч, на пустирі — зва-
лище, куди дозволили залишки
стін, покрівель, бите скло, все
те, що для сотень людей до 7
грудня було домашнім вогни-
щем. Стіни, в яких люди жили,
раділи, сумували, а тепер ось
так буденно — «будівельне
сміття». Вражали розміри цьо-
го кладовища будинків.

— Це не єдине, таких бага-
то по наших дорогах, — ска-
зав молодий водій.

— А твій дім постраждав?
— Так. Мати і батько...

Пізнніше, під'їжджаючи до
Ленінакана, він показав мені,
де вони поховані. Це вдалося
знайти після землетрусу, посто-
явши на багатометровій стіні
Храмів, які були підірвані.
Схили під гору, наче якісь ве-
личезні дивовижні сходи. На
багатьох — пам'ятники з
віршінами на чорному камені
портретами загиблих — моло-
дих і старих, дітей. Їхні облич-
ся можна роздивитися з доро-
ги, — вони всі так і поставле-
ні — обличчям до дороги.

Минуть роки, десятиліття.
Зникнуть руїни, зникнуть зва-
лища. Зникнуть на дорогах
Вірменії щити і вказівки з на-
звами будівельних організацій
областей і республік нашої
країни — від суто інформацій-
них до таких: «Краснодарці
запечивають: зробило Наїбан
ще гарнішим». З'явиться новий
Наїбан. новий Спітак, новий

роза з Снігуронькою, а вір-
менські діти малюють ще й
гори — вони у Кіровакані і
справді мальовничі...

Діти тут не тільки малю-
ють, — складають, наприклад,
з кубиків будиночки і грають...
у землетрус. І якщо з першого
разу «будинки» і справді руй-
нуються, то надалі вони три-
маються міцно — кубики зі
спеціальною «липучкою». Ді-
ти повинні вірити, що дім, в
якому вони житимуть, більше
не обвалиться.

в Єреван. Не витримали нер-
ви. А що таке вижити в Єре-
вані на ніч — зможе оцінити
лише той, хто хоч раз їздив
завивистими гірськими шляха-
ми.

Що вже людські нерви і
людські душі, коли не витри-
мують залізобетонні конструк-
ції. У тоавні впала адміністра-
тивна споруда ремтресту. Са-
ма впала, без єдиного пошто-
ху. Пізнніше — «сіла» школа.
Теж сама.

«ВАЖКО. ДУЖЕ ВАЖКО»

ЩО ВІДЧУВАВ у той мо-
мент? — перепитав Едік
Бабаян, перший секретар
міськкому комсомолу, згадую-
чи 7 грудня. — Ми з Сергієм
Назаряном якраз поїхали у
справах і саме в той момент
йшли по вулиці. Перше вра-
ження — земля йде з-під ніг.
Тривало це секунд десять, а
потім через деякий час знов...
Перші думки — про сім'ю. На
центральної площі біля міськ-
кому — народ, машини. З бо-
ку хімізаводу дим піднімається.
Вже пізнніше зрозуміли, що не
дим то був, а пилюка. Але ж
тоді хто міг уявити собі таку
велику кількість пилу? Ми коли
кинулись у той бік, зупинились
вражені: у будинку, де перу-
карня, обвалився зугул. Не
знали, що далі будинки взага-
лі попадали...

У перший же день відновила

ше цього...

АДРЕСА — ВУЛИ- ЦЯ, НАМЕТ...

Х АРАКТЕРНА риса сього-
днішнього Кіровакана — на-
мети, будиночки і вагончики,
юрти. Намети стоять на галечни-
ках і на подвір'ях будинків —
в деякі з цих тимчасових осель
протягнуто дроти з вікон своїх
квартир. Стоять на центральних
клубах і в затішних місцях
міського парку відпочинку, на
п'ятачку побіля театру — так
незвично бачити пам'ятник за-
сновнику театру Оганесу Обе-
ляну з його такою раніше звич-
ною для кіровокаців усміш-
кою, і от тепер — в оточенні
цих скорботних домівок.

А руйнувань у Кіровакані
сьогодні вже майже не поба-
чиш. В порівнянні з Ленінака-
ном і Спітаком це місто пост-
раждало найменше. В перший
день повністю було зруйнова-
но 42 будинки. Але в наметах
і вагончиках мешкають не тіль-
ки ті, хто залишився без даху
над головою, а й ті, чий будів-
лі визнано аварійними. До ре-
чі, аварійним є і чотириповер-
ховий будинок міськкому пар-
тій, викладений з червоного
туфу, і організації, які розмі-
щалися в ньому — в тому
числі міськком комсомолу і
редакція газети, знаходяться
зараз у вагончиках в сквері,
що поруч.

шим паросткам життя.

Згадалися рядки з вірша Ге-
ворга Еміна пам'яті жертв зем-
летрусу: «Армянский дух ца-
лит над голою, дух воскресе-
нья, вековечный донор».

МІКРОРАЙОН ПІД НАЗВОЮ «ТАРОН»

ЩО ОЗНАЧАЄ «Тарон»?

— Ви знаєте, те саме за-
питання задавав мені і корес-
пондент журналу «Комсо-
мольская жизнь», — усміх-
нулася Анаїт Іскандарян, сек-
ретар Кіроваканського міськ-
кому комсомолу. — Каже:
чому не назвали, скажімо,
імені ХХ з'їзду ВЛКСМ або
«Комсомольський».

— Ні, я запитую з іншої
причини — це слово лунає з
вуст кожного будівельника,

мент, якщо опалубка виготов-
лена з ДСП? Ми змушені обби-
вати її руберойдом, та й то,
залишаючи, скажімо, на ніч, а
не ввечері, що під напо-
ром бетону, що заливається
в опалубку, щити з ДСП не
розповзуться, тим більше, що
й ці щити нерівні. Доводиться
залишати чергувати на ніч чо-
ловіка, щоб слідував.

— Для будівництва потріб-
на металева опалубка, — го-
ворить мені начальник кіро-
воградської дільниці Сергій
Олексійович Москов, — або
у крайньому разі фінська фа-
нера — щоб не всмоктувала
вологу. А ДСП якраз і всмок-
тує. Хоча у світовій практиці
є аналоги нашому «методу»
— японці теж так роблять:
коли знімають потім опалуб-
ку, залишається малюнок де-
рева — красиво. Але ж це з
зовнішнього боку, а ми — і з
зовнішнього, і з внутрішньо-
го, хоча наші щити навряд
чи претендують на декора-
тивну красу...

думи.

Таке враження, що протя-
гом усієї доби, в усякому ра-
зі, з авоської ранку і до пер-
шої години ночі, не зникає
черга і біля двох будок з
міжміськими телефонами-ав-
томатами. В містечку — кіль-
ка тисяч будівельників і в
кожного залишилась вдома
сім'я, близькі...

Що помітив — ні в ідальні,
ні у вагончику-магазині
«Промтовари», ні у вагончику-
книгарні не дають на здачу
15-копійчані монети. Дають
тільки тим, кому треба, тобто
хто сам попросить.

А от у місті, у магазинах і
кіосках, не можу навіть пояс-
нити — чому, але на здачу
давали в основному 15-копій-
чані монети. Мабуть, просто
випадковість. Коли на одній з
вулиць Кіровакана, взявши
склянку прохолодного напою
(25 копійок) я дав продавцю
— літній вірменці — карбова-
нець, вона зауважила:

В тебе ж оно є дрібні
гроші.
— Так це ж всі по 15 копій-
ок, додому дзвонити.
— Нічого-нічого, наступного
разу подзвоню.

Потім, поміркувавши, відда-
ла одну монету.
— Ось так. Колиш віддаси.
Розмовляючи з нашими бу-
дівельниками, я спершу мало
звертав увагу на нотки суму
за рідною домівкою, що про-
скакувала у бесідах. Але по-
тім помітив, що про це го-
ворить майже кожен. Що-
правда, говорять по-різному.

— Нудьгуєш за домом —
природно; — казав мені
електрозварювальник Валерій
Бистров, який працює тут з
травня, — але намагася
про це не думати. Звичайно,
як у нас один — прийде зі
змінні, ляже на ліжко і думає
— що там вдома? — звичай-
но, тоді буде важко.

На перший погляд, це по-
винно навіть дивувати: все-
таки дорослі люди, а розлука
на кілька місяців — не такий
уже й важкий іспит. Але, ма-
буть, саме тому так і загост-
рюються ці почуття, що ті
кілька місяців будівельники
проводять не в якомусь там
звичайному відрядженні, а в
зоні лиха, де все нагадує про
трагедію, про десятки і сотні
обрваних життів...

А ще додати до цього по-
буту невлаштованість, від-
сутність будь-яких варіантів
проведення дозвілля (одне
лише відео)...

Правда, О. М. Кисіль, за-
ступник голови профкому
об'єднання «Укрбуд», розпові-
дав мені, що в цьому плані,
як кажуть, «проводиться ро-
бота». Обладнано літній кіно-
театр, бажаючі безплатно
відвідують басейн у Кірова-
кані.

— Приїжджав хор імені
Григорія Верьовки, артисти
Київського театру опери і ба-
лету, — говорить Олександр
Михайлович, — концерти да-
вали безплатно. Приміщення
клубу було переповнене, зна-
єте, як це, приємно, — рідну
мозу почитати. А взагалі, що
стосується безплатного по-
буту, то це, як про це ка-
жуть, самі будівельно-монтаж-
ні поїзди, вірніше, ті області,
які їх посилали. Щодо Чер-
каського поїзда, до складу
якого входять також кірово-
градці і хмельничани, то він
у цьому питанні на досить-
таки хорошому рахунку. Кіро-
воградці, наприклад, на трид-
цять чоловік мають два теле-
візори...

НІЧНА ЗМІНА

ЩО ТАКЕ сильний дощ,
зрозумів тільки у Кірова-
кані, на висоті 1400 метрів.
Це коли не просто багато во-
ди летить з неба, а коли
дощ тисне зверху. Коли по-
трапляєш під його великі

Сьогодні це слово — «керка-
шарка» (землетрус) — майже не
знають, а вусті самих юнаків
про стан справ — розмовля-
ють про «землетрус».

Є випадки і складніші. Діти
бояться залишатись самі в кім-
наті, дехто став панічно боя-
тися своїх ляльок. Нерідкі ви-
падки заїкання і втрати мови.

Зараз на обліку в першому в
нашій країні Кіроваканському
реабілітаційному, а якщо бути
точними — психолого-соціоло-
гічному дитячому центрі «Ара-
лез», створеному і обладнано-
му за ініціативою міжнародної
організації «СОС Вірменії» —
720 дітей, починаючи з триріч-

роботу редакції місцевої газе-
ти. Розповсюджували листівки
про стан справ — розмовля-
ли на машинці або писали від
руки. Використовували і маши-
ну ДАІ, роз'їжджали нею ву-
лицями міста, читали текст в
мікрофон.

— Це було необхідно, щоб
уникнути безладдя, — гово-
рить заступник редактора А. О.
Ванесьян, — через 2—3 години
почалася паніка, евакуація...
По місту їздила машина і ого-
лошувала — в кого є йод, бин-
ти — нести до лазарету під
відкритим небом. Буквально
через кілька годин прийшли з
Грузії, як вони допомагали, ми
цього ніколи не забудемо, —
хлібом, продуктами...

Газета «Кайц», грудневі но-
мери. Оголошення — шукають

Взагалі знесенню підлягає
приміщення процентів житлового
фонду міста. Зараз це місто
дзятими до експлуатації зали-
шилось 13. Це до поштової 16
червня. Після нього ця кіль-
кість скоротилась до семи.

Але й ті будинки, школи,
дитсадки, що залишилися —
ще непридатні для життя в
них. Сьогодні в Кіровакані най-
болючіша тема розмови — це
відновлення тих будинків, що
встояли. Люди, що живуть в
наметах біля своїх домівок,
губляться в здогадках, чи то
залишать їхні будинки, чи є, чи
то розбиратимуть до «кістяка»
і зміцнюватимуть (а від цього
будувати стає важче), чи то са-
ме через цю причину зносити-
муть верхні 3—4 поверхи, чи

на всіх оперативках, а от що
вона означає...

де стародавня вірмен-
ська назва долини, яка зараз
знаходиться на території Ту-
реції.

Із речі, про футбольну
команду «Арабат» усі ми чу-
ли, а от чи всі знаємо, що го-
ра Арабат знаходиться... на
території Туреччини. В хоро-
шу, ясну погоду в Єревані
можна побачити Арабат, його
величчю, покрити сніговою
шапкою вершину. Видовище,
як і відчуття від нього, до-
сить своєрідне: дивлячись на
гору, яка здіймається, хоч і
вдалині, але, здається, прямо
над тобою, над дахами висот-
них будинків, над усіма нами,
відчуваєш якийсь душевний
трепет. І після цього розумі-
єш японців, для яких гора
Фудзіяма стала щось на зраз-
ок бога. Щоправда, в Єревані
мене запевнили, що Фудзі-
яма все ждало до Арабата...

Однак повернемося до «Та-

те, покриті, біле скло, — те, що для сотень людей до 7 грудня було домашнім вогнищем. Стіни, в яких люди жили, родили, сумували, а тепер ось так буденно — «будівельне сміття». Вражали розміри цього кладовища будинків.

— Це не єдино, таких багато по наших дорогах, — сказав молодий водій.

— А твій дім постраждав?

— Так. Мати і батько...

Пізніше, під'їжджаючи до Ленінакана, він показав мені, де вони поховані. Це кладовище обабіч дороги, яке з'явилося після землетрусу, простягалося на багато сотень метрів. Кам'яні плити піднімалися по схилу під гору, наче якісь величезні диавольські сходишки. На багатьох — пам'ятники з вирізаними на чорному ясені портретами загиблих — молодих і старих, дітей. Їхні обличчя можна роздивитися з дороги, — вони всі так і поставлені — обличчям до дороги.

Минуть роки, десятиліття. Зникнуть руїни, зникнуть звеличчя. Зникнуть на дорогах Вірменії щити і вказівки з назвами будівельних організацій областей і республік нашої країни — від суто інформаційних до таких: «Краснодарці заповнюють: зробимо Налбан ще гарнішими. З'явиться новий Налбан, новий Спітак, новий Ленінакан...

А кладовище залишиться. Вражаючий розмірів кладовище, на якому на всіх пам'ятниках одна дата — 7 грудня 1988 року.

Коли ще тільки-но їхав у Кіровакан, наш поїзд «Єреван—Москва» зупинився у Спітану. Разом з іншими пасажирками вийшов на вулицю. Стояли мовчки і дивилися — навкруги були одні розвалини, навколо них — намети і вагончики. Кілька малюнків 4—5 років галасливо на руїнах. Галасливо безтурботно, весело. Потім цю картину стрічав не раз — діти приходять гратися на руїни свого дому.

У дітей коротка пам'ять? ...Малюнок зроблений чорною фарбою: з чорного неба падає чорне каміння, з вікна чорного будинку вистрибує бабця — теж уся в чорному. Дівчинка малювала не страшну казку, а те, що бачила власними очима.

Малюнок іншої дівчинки зроблений олівцем — будинок, що завалився набік. Поряд — мама. Стоїть на колінах, схилившись над маленькою труною. 8-річна дівчинка старанно вималювала круглі крапельки сліз, що падають з очей матері. Вона взагалі старалася, маленька Татевік Мараян, розфарбувавши машини плаття в блакитний колір (не все з той день було чорним), старанно вивела нову для неї і складну геометричну фігуру — контури труни. Хто знає, може, коли Татевік стане художницею, вона намалює і обличчя свого брата — по пам'яті, а поки що обмежилася лише цими страшними контурами.

Одна мова не йде про те, щоб відкривати юні таланти. Повертаючи ці малюнки Гаяне Габріелян, працівниці Кіроваканського дитячого реабілітаційного центру, я, з потаємній надії взяти для нашої газети хоча б один малюнок, запитав: — Ви їх зберігатимете?

Вона акуратно склала аркушки до своєї папки.

— До кінця свого життя. Хоча взагалі у цих малюнків інше призначення — дітям пропонують самим їх порвати, а потім вже малювати щось інше. І лише з другого-третього заходу дітяки починають малювати те, що починають діти у всьому світі — галасливі з фантастичними квітами, Діда Мо-

Сьогодні це слово — «еркрашарж» (землетрус) — найчастіше лунає з вуст саме юних кіроваканців. І згодиться, не для кожного дорослого від силу цей іспит, коли дитина запитує: — Мамо, а сьогодні буде землетрус?..

Є випадки і складніші. Діти бояться залишатися самі в кімнаті, дехто став панічно боятися своїх ляльок. Нерідкі випадки заїкання і втрати мови.

Зараз на обліку в першому нашій країні Кіроваканському реабілітаційному, а якщо бути точними — психолого-соціологічному дитячому центрі «Ара-лез», створеному і обладнаному за ініціативою міжнародної організації «СОС Вірменії» — 720 дітей, починаючи з трирічного віку.

І хоч у цих стінах лікують від стресових і шоківих травм, в білих халатах тут не ходять. Все має свою специфічну спрямованість — від репертуару лялькового театру до відео-обладнання. Найменші, так ті взагалі приходять сюди, наче в дитячий садок. Тим більше, що з 47 дитсадків в Кіровакані після землетрусу залишилось 19...

Всі, з ким я розмовляв у центрі, — люди молодого віку. Сейран Оганян, Тігран Коуарян, сестри Рузана і Маріне Оветісян, та ж Гаяне Габріелян, — всі вони працюють тут безкоштовно. Заради дітей. До дітей у Кіровакані та в інших містах і селах, що постраждали від землетрусу, ставлення особливе. Тим більше, як мені розповідали, до вагітних жінок. Ця вічна тема — тема продовження життя — після того чорного грудня набула тут особливо гострого звучання. Тому й таке піклування про здоров'я своїх нащадків.

...Якщо стати обличчям до пам'ятника С. М. Кірову, то відкриється неповторна панорама — проспект, залізничний вокзал і все місто спускається вниз, відкриваючи у всій красі величезну гору, що, здається, нависає над Кіроваканом. На її вершині великими білими літерами виведено «Слава труду», напис, що залишився ще з тих часів.

Так-от, навесні на цій горі з'явився дим. Пожежа. А в місті, на центральних вулицях стовпилася юба. Багато хто кинувся по домівках отягувати сім'ю. Хтось вигукнув, а інші повірили, що це... зливання вулкану. Не діти повірили — дорослі. Але ці дорослі пережили 7 грудня і їх уже нічого не могло здивувати.

16 червня, наперед, трапився підземний поштовх. Досте-таки відчутний. Люди знову по-вибігали на вулицю з колясками, дітьми на руках. Працівники міської газети «Кайц» («Кісра»). Оганес Карапетян розповів мені, що його сусід відразу після цього посадив усю свою сім'ю у машину і, залишивши

роботу редакція місцевої газети. Розповсюджували листівки про стан справ — розмножували на машинці або писали від руки. Використовували і машину ДАІ, роз'їжджали нею вулицями міста, читали текст в мікрофон.

— Це було необхідно, щоб уникнути безладдя, — говорить заступник редактора А. О. Ванессян, — через 2—3 години почалася паніка, евакуація... По місту їздила машина і оголошувала — в кого є йод, бинти — нести до лазарету під відкритим небом. Буквально через кілька годин прийшли з Грузії, як вони допомагали, ми цього ніколи не забудемо, — хлібом, продуктами...

Газета «Кайц», грудневі номери. Оголошення — шукають

На знімку: робітники бригади «Кіровоград-1» (зліва направо): В. О. Пономаренко, В. Ф. Саленко, В. О. Бистров, В. М. Бранча, В. П. Статівський, П. В. Повстанний.

родичів. Друкуються дати виїзду поїзда у Дніпропетровськ, Анапу... Репортаж з верстатобудівного заводу, що зруйнувався — «Важко, дуже важко», в якому наводиться розмова робітників з міністром верстатобудування Паничевим, яка щоразу переривалася проханням: «Дайте намет». Отримати сім'ї намет — тоді це означало вижити. Короткі газетні повідомлення: хімзавод не постраждав, хоча мікрорайон, в якому він знаходиться, зруйнований найбільше (у місті понад усе боялися руйнування цього підприємства, яке було збудовано у 30-х роках і яке по суті і дало розвиток Кіровакану, тепер третьому по величині місту у Вірменії), почала працювати ТЕЦ, вже половина будівель опалюється. Однак ще довго будинки стояли темними примарами — ніхто з них не озивався заходити. Чоловіки озповідали мені, як у перші дні після землетрусу вони, якщо треба було взяти у квартирі деякі речі, бриту, наприклад, або теплу кофдру, забігали у квартиру, хвпали речі і — бігом назад. Це — страх перед власною домів-

Загалі знесенню підлягає тридцять процентів житлового фонду міста. З 28 шкіл придатними до експлуатації залишилось 13. Це до поштової 16 червня. Після нього ця кількість скоротилася до семи.

Але й ті будинки, школи, дитсадки, що залишилися — ще непридатні для життя в них. Сьогодні в Кіровакані найбільш болюча тема розмови — це відновлення тих будинків, що встояли. Люди, що живуть в наметах біля своїх домівок, губляться в здогадках, чи то залишать їхні будинки, чи є, чи то розбиратимуть до «кістяка» і зміцнюватимуть (а від цього будівля стає важчою), чи то саме через цю причину зноситимуть верхні 3—4 поверхи, чи

на всіх оперативках, а от що вони означає...

...де стародавня вірменська назва долини, яка зараз знаходиться на території Туреччини.

До речі, про футбольну команду «Арабат» усі ми чули, а от чи всі знаємо, що гора Арабат знаходиться... на території Туреччини. В хорошу, ясну погоду в Єревані можна побачити Арабат, його величчю, покриті сніговою шапкою вершину. Видовище, як і відчуття від нього, досить своєрідне: дивлячись на гору, яка здіймається, хоч і вдалині, але, здається, прямо над тобою, над дахами висотних будинків, над усіма нами, відчувашся якийсь душевний трепет. І після цього розумієш японців, для яких гора Фудзіяма стала щось на зразок бога. Щоправда, в Єревані мене запевнили, що Фудзіяма все ж далеко до Арабата...

Однак повернемося до «Тарона». Власне, їх у Кіровакані аж чотири — величезних будівельних майданчики на різних околицях міста. За рішенням уряду країни всі ті, хто втратив домівку, повинні будуть забезпечені нею протягом двох років. Для Кіровакана це значить — збудувати 870 тисяч квадратних метрів житла. І з них 500 тисяч зводять будівельники України. 4400 сімей повинні отримати квартири вже в цьому році.

Будівельний майданчик «Тарону-2» нагадує своєрідну карту України.

ПЕРШИЙ «МЛИНЕЦЬ»

ТАКОЇ ОПАЛУБКИ, яку отримали кіровоградці, немає у всьому Кіровакані, — цю фразу, вперше почуту від сусідів по майданчику — хмельницьких будівельників, довелося чути потім не раз.

Унікальність опалубки, яку отримали наші будівельники «з доми» — з Кіровограда, не в тому, що вона відмінної якості, а якраз навпаки. Але до цього ми ще повернемося, а поки наведу ще одну думку:

— Свій перший фундамент кіровоградці зробили просто потворно, — це слова В. Р. Бойка, головного інженера будівельно-монтажного поїзда «Черкаський», до складу якого входять наші земляки.

Ось такий перший млинець...

Розмовляю з бригадиром Борисом Андрійовичем Кавецьким:

— Ми тут з 9 березня, так би мовити, перший десант — 14 чоловік. А вже пізніше приїхала решта.

Борис Андрійович вже 18 років працює в будівництві, та і його товаришів не назвеш новачками. Як же він трапився, той перший млинець?

— Є, звичайно, і наша вина. Хоча за опалубку, що ми отримали, ви вже знаєте, Як

Москов — досить молодий чоловік, що теж устиг відпустити бороду, як і ф... то хто з будівельників (має і грає свою роль «дефіцит» оди і роботи з електро-огією). А мовляв трохи ір... но, на перший погляд навіть не дуже охоче, але завжди дивиться «у корінь»:

— Як вирішити проблеми з постачанням з Кіровограда? Дуже просто — тільки «зірвавши» гроші, матеріали, а разом з ними і квартири, що повинні будуватися в нашому місті, — погляд на мене: як я сам цього ще не зрозумів.

Помітив, що особливої охоти розмовляти про роботу у нього не було. Звичайно, працювати по 12 годин щодня з 1—2 вихідними в місяць, а йому, як начальнику, й того більше...

До речі, це в деякій мірі знімає і проблему зловживання алкоголем.

— Тут якщо пити — загнешся, — так і сказав мені один з робітників, — ввечері вип'єш, а спробуй наступного дня 12 годин відпрацювати. Тож треба вибирати: щось одне — або пити, або працювати.

ПОЧУТИ РІДНУ МОВУ...

І ДАЛЬНЯ в містечку, де мешкають будівельники з майже усіх областей республіки, утворена з чотирьох п'яти вагончиків, з'єднаних між собою. Відстоявши в черзі 40—50 хвилин, підходжу до роздатки. Жонглиючи на одній руці підносом з наливою чашкою чаю (а тут, до речі, беруть одразу по 3—4 чашки), другою рукою ставлю на піднос тарілки, сам піднос ставити ніде. Пахне синтетичним порошком, яким миють посуд. Помітив, що, прийшовши сюди на третій чи четвертий раз, через кілька хвилин особливого апетиту вже не відчував...

Як виявилось, я не одинокий в цьому. Наші будівельники під час обіду стараються ходити в їдальні прямо на об'єкті («я гості» до інших поїздів), але останнім часом господарі їдальні виставляють «варту» — «чужих» не пускати, щоб своїм вистачило.

Щоправда, коли я від'їжджав, то начальник Черкаського поїзда М. Ф. Пшеничний говорив, що через 10 днів вони «пустять» наразі, і свою окрему їдальню.

А поки — всюди черга. І якщо черга в кіоск «Союздруку» може ще й радувати, зважаючи на наші безперестанні захоплення щодо гласності та пробудження інтересу мас до всього, що відбувається, то черги в одну на все містечко баню, щоб помитися після зміни, навряд

об'єднання «Укрбуд», розповідав мені, що в цьому плані, як кажуть, «проводиться робота». Обладнано літній кіно-театр, бажаючі безплатно відвідують басейн у Кіровакані.

— Приїжджав хор імені Григорія Верьовки, артисти Київського театру опери і балету, — говорить Олександр Михайлович, — концерти давали безплатно. Приміщення клубу було переповнене, знаєте, як це приємно, — рідну мову почути... А взагалі, що стосується безпосередньо побутових умов, то про це дбають самі будівельно-монтажні поїзди, вірніше, ті області, які їх постали. Щодо Черкаського поїзда, до складу якого входять також кіровоградці і хмельничани, то він у цьому питанні на достеменно хорошему рахунку. Кіровоградці, наприклад, на тридцять чоловік мають два телевізори...

НІЧНА ЗМІНА

ЩО ТАКЕ сильний дощ, зрозумів тільки у Кіровакані, на висоті 1400 метрів. Це коли не просто багато води летить з неба, а коли дощ тисне зверху. Коли потрапляєш під його великі важкі краплі, таке враження, немовби сипляться на тебе дрібні яблука.

— А така дощова погода влітку для нас звична, — сказала мені Анаїт Іскандарян, — наш район на зразок вашого Закарпаття.

Саме один із таких дощів і поставив мене у незручне становище: сам напрусився у наших хлопців прийти до них на другу зміну (це з 20.00 до 8-ї ранку) і не виконав обіцянки, злякавшись дощу, вірніше, багнюки по коліна на будмайданчику.

— А ми чекали, чекали... — дорікнув мені наступного ранку Москов.

— А ви працювали й під зливою?

— Звичайно. Якщо привезли бетон, то чи злива, чи не злива — треба розвантажувати, бо будівельники з сусіднього котлована від зайвої машини бетону не відмовляться.

Все ж таки я пішов на об'єкт у другу зміну. Будова вночі — це поглинуте в суцільну темряву підніжжя гори, розбите на маленькі освітлені п'ятки — котловани, на які спрямовано промені потужних прожекторів.

В ту ніч на ділянці бригади Кавецького працювали Валерій Бистров, Володимир Пономаренко, Павло Повстанний. Хлопці були в хорошому настрої:

— Поки йде все нормально. Янби возили бетон, як минулої ночі, то було б чудово — ми вчора 60 кубів прийняли. В основному вночі нам і возять розчин, — каже Бистров, — вдень нам не доставляється. А буває, що й у ніч даремно виждемо.

— А тут, до речі, буває так, що за ніч можуть бути усі пори року, — говорить Павло Повстанний.

І справді, хлопці розповідали, що в червні (!!) тут уночі йшов сніг, потім дощ, хоча ввечері, коли йшли на зміну, знемагали від спеки.

А вони-таки й справді загадкові, ці гори...

[Далі буде].
Микола МЕДВІДЬ,
спецкор «Молодого комунара».
Кіровакан — Кіровоград.
Фото автора.

ДО 17
І СТАРШІ

А могли б і більше

Утихли пристрасті навколо прийому до вищих учбових закладів. Опустили аудиторії Кіровоградського державного педагогічного інституту імені О. С. Пушкіна. Але не знає спокую його подвір'я. Кожного ранку тут збираються ачорашні абітурієнти, а сьогоднішні студенти-першокурсники. Одні упорядковують приміщення та подвір'я інституту, інші заповнюють автобуси і їдуть допомагати колгоспівцям України Кіровоградського району.

Десять днів у цьому господарстві працювали студенти-філологи — збирали помідори. За цей час ми ближче познайомились, здружились. Не називаю окремих прізвищ: всі трудилися сумлінно, всі відчували задоволення від того, що внесли і свою посильну часточку у вирішення продовольчої проблеми...

Проте не полишає думка, що цей внесок міг би бути вагомішим. Міг би, якби у колгоспі серйозніше поставились до організації нашої роботи, якби не доводилось іноді ходити за кілометр-півтора за питною водою. Не буду перераховувати всі «якби». А окремі з них згадаю з єдиною метою, щоб у господарствах краще підготувались до прийому студентів, які прибудуть до них після першого вересня, щоб заздалегідь потурбовались про створення необхідних умов для продуктивної праці, подбали про наш побут. А ми не підведемо.

В. ЧЕРКАС,
студент першого курсу філологічного факультету педінституту.

8

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.

П'ЯТНАДЦЯТЬ КРУГЛИХ МЕТРІВ

Як живеш,
молодий педагоге!

Про квартирне питання вже писано і переписано. Але нічого не змінюється. Сотні сімей платять по п'ятдесят і більше карбованців за приватні квартири, часом подружжя живуть у різних гуртожитках, зрідка навідуючись один до одного в гості, на скупих гуртожитських метрах виростають діти, ледве чи не з'являються внуки. Якщо таке буває з людьми, що працюють на великих підприємствах, а ті мають невеликі кошти, то що вже говорити про бідних вчителів?

У Світловодську, звичайно ж, становище з квартирами напружене. За роки перебудови жоден молодий учитель не одержав квартиру. У застійні роки, сумно жартують вони, хоч по одній у рік давали, тепер же — нічого. Правда, кілька вчительських сімей поліпшили житлові умови, але жодну вивільнену квартиру не повернули педагогам — то ветерани поселення, то жили з підселенням (у двокімнатній квартирі, наприклад мешкали дві сім'ї — і таке буває!).

Ще в травні молоді вчителі Світловодська зібралися на збори. Не формальні, з власної ініціативи. Висунули вимоги, вибрали комітет, який би від імені зборів вів діалог з представниками міськвиконкому, міськвико, партійних органів. До речі, міськвиконком до недавнього часу нічого не знав про комітет. Вчителі вже не надіялись на комсомол.

Копії виписки із протоколу зборів педагоги направили голові міськвиконкому М. Ф. Білецькому, першому секретарю міськкому партії А. М. Денисенку, завідувачій міськвико А. П. Трохименко, голові ради голів і профорганіза-

торів профспілки працівників народної освіти Н. І. Пиленок. Це було зроблено десь у середині червня.

На початку серпня, коли Валерій Щербак (член комітету) завітав до Михайла Федоровича Білецького, той ще й в очі не бачив листа вчителів. Як мені пояснили у житловому відділі міськвиконкому, нічого дивного тут немає, літо ж, всі у відпустках.

Так само незнайома із вимогами педагогів і Нелія Іванівна Пиленок. Хоча напередодні комітетчики були у завідувачі міськвиконкому Аллі Порфирівни Трохименко, і одержали відмову — ми нічого, мовляв, не можемо зробити, будувати нема за що, коштів, щоб вносити свою долю в МЖК теж немає. Становище безвихідне.

Але Нелія Іванівна так не вважає.

— Два роки тому, — говорить вона, — одинадцять чоловік одержали кооперативні квартири. Взагалі, ми запрошуємо вчителів місцевих. Наприклад, жив тут з батьками, поїхав вчитися, закінчив інститут, повернувся у Світловодськ працювати. На жито не претендує.

Так, це, мабуть, і правильно. Але ж навіть місцеві, світловодські, одружуються, з'являються свої сім'ї і батьківська хата стає тісною, а виходу — нема. До того ж, є у місті вчителі й приїжджі, такі як, наприклад, сім'я того ж Валерія Щербака (дружина його — теж педагог). І далеко не у всіх є гроші на кооперативну квартиру. Добре, якщо допоможуть батьки. Коли ж у кого й батьки вже старенькі, що живуть на пенсію?

Ясно, що зараз, коли підприємства переходять на госпрозрахунок, не дуже розраховують на їхню підтримку. Скрізь квартирні черги довгі. І тепер, ради колективів, розподіляючи відомче житло, не хочуть йти на поступки. Але ж, все-таки, у кожній школі є базове підприємство (шефи, як ми звикли казати). Тож збори вчителів і записали у своїх вимогах: «Просити міськвиконком рекомендувати базовим підприємствам виділяти щорічно одну квартиру і одну малосімейку». Інспектор житлового відділу міськвиконкому Галина Олександрівна Рудь вважає, що підприємства іноді допомагають. Та допомога та все-таки мізерна, якщо не тільки не можна забезпечити нормальних умов життя вчителям, а й надія на це досить примарна.

Скажіть, будь ласка, вам хочеться бачити вчителя культурним, ерудованим, інтелігентним? А як же він може бути таким, коли знервований постійними відмовами, бігає по всіх можливих і неможливих інстанціях? Куди, наприклад, Олексію Анатолійовичу Башаєву, примостити свою бібліотеку у кімнатці на 15 квадратних метрів, коли має він трьох дітей? Старший так і виріс у гуртожитку. Зараз вчиться у військовому училищі, двоє менших ще школяри. В такій же кімнатці живе й сім'я Давидових, у них теж двоє школярів.

— А в мене кімната взагалі дванадцять метрів, — каже Валерій Щербак.

— Та в тебе ж одна дитина, — заперечують йому.

От і посудіть, чи наважиться молоде, освічене подружжя Щербаків обзавестися ще однією дитиною, мавчи такі житлові умови?

Зараз у місті збираються будувати МЖК. Три квартири у ньому належатимуть вчителям. Міськкомком комсомолу вважає це своєю заслугою, комітетчики ж трохи іншої думки, мовляв, ми теж допомогли. Суперечка розгорілася ще й з приводу квартири вчителів Сіромах. Коли комітет збирав підписи під вимогами зборів, вони відмовилися підписатися. Потім же, коли у міськкомі стало відомо про три еміжківські квартири, завідувач шкільним відділом Тетяна Федорова сказала про це Сіромахам і вони швиденько пішли на суботник працювати. Міськкомком ЛКСМУ відстоює Сіромах, вони, мовляв, активісти, завжди допомагали комсомолові. Не берусь бути суддею у цій суперечці, але впевнена, що не дивлячись на якісь розходження, міськкомком комсомолу не повинен відмежовуватися від подібних комітетів. Адже це справді ініціатива знизу, та, до якої ми скільки років всіх закликаємо. На ріді, що відбулася у міськкомі вирішили, що на будівництві МЖК працюватимуть Сіромахи, Давидови, Щербакі.

Це вже перший крок. Комітет настроєний рішуче: не піде діло далі, будемо просити дозволу на мітинг.

С. ОРЕЛ.

м. Світловодськ.

Демократія у школі

СЕКРЕТАРІАТ ЦК ВЛКСМ у постанові «Про підсумки Всесоюзного зльоту членів комсомольських штабів старшокласників» підтримав ініціативу школярів про проведення влітку 1990 року Всесоюзного зльоту учнів-комсомольців на базі Всесоюзного піонерського табору ЦК ВЛКСМ «Орлякко».

Основна дискусія, як передбачається, концентруватиметься навколо актуальних проблем демократизації комсомолу і школи, взаємостосунків з дорослими, соціальної захищеності підлітків, інших питань. Вже зараз

можна передбачити, що на зльоті сформується пакет пропозицій, резолюцій і звернень на адресу державних органів і громадських організацій, а також може бути прийнята постанова «Відповідальність».

На зльоті передбачається вибрати Всесоюзну раду учнів-комсомольців — громадський орган, що буде представляти і захищати інтереси школярів і учнів профтехучилищ в ЦК ВЛКСМ.

Всесоюзний зліт планують провести в два етапи. Початок першого — весна 1989 року (звіти і вибори в комсо-

мольських організаціях шкіл і ПТУ). На жаль, у нашій області звіти і вибори пройшли без врахування ідеї проведення зльоту — запізно ми одержали таку інформацію. Але це не значить, що учнівська молодь Кіровоградщини не братиме участь у підготовці і проведенні цього зльоту. У ході першого етапу основне — комсомольські дискусії, відпрацювання моделі змісту Всесоюзного зльоту в 1990 році. Треба організувати диспути, «круглі столи», конференції, ділові ігри, анкетування.

Другий етап — вибори

учасників зльоту. Планується участь 2300 делегатів-школярів (піонерський табір «Орлякко») і 570 делегатів учнів ПТУ (Всесоюзний оздоровчий табір «Робітнича зміна»). Кандидати вибираються від кожної первинної учнівської комсомольської організації. На місцевих (районних) зборах слід обговорити платформи кандидатів, організувати конкурси і захист цих програм; кінцеве рішення приймається на республіканських (без обласного поділу), крайових, обласних зборах (конференціях) учнів

згідно норми представництва, затвердженого ЦК ВЛКСМ (виходячи із чисельності спільної певній комсомольській організації).

Частина делегатів і учасників (від 100 до 250 чоловік) будуть направлені на зліт як представники Всесоюзних об'єднань учнів за інтересами, постійно діючих таборів, літніх шкіл і т. п. Ефективність Всесоюзного зльоту залежатиме від активності комітетів комсомолу і комсомольських працівників в підготовчий період.

Тож, до роботи!

Наш друг... одинадцятий клас?

— А я вже ходитиму в сьомий клас! —

повідомила мене племінниця Інна.

Непружено думаю, чи це вже я така стала заклопотана, що й забула в який клас

ходить моя племінниця, чи, може, раптом

Інна стала вундеркіндом та й перескочила клас?

— Та ні, — сказала мені дівчинка, — це зараз усі так!

Подумала, що це, мабуть, напередодні нового навчального року цікавитиме читачів, тому звернулася до інспектора-методиста обласного управління народної освіти Павла Івановича Хлена.

— Ви, мабуть, знаєте про навчання з шестирічного віку. Раніше був нульовий клас, тепер буде одинадцятирічна освіта. У селах вже практично перейшли на навчання із шести років, а от у містах елементарно немає для таких дітей місця. Для них же треба ігрову кімнату, кімнату для відпочинку. А де ж це міська школа, у якій навчання у дві зміни, знайде ті вільні кімнати. Організували було навчання шестирічок при дитсадках, та сепарістська забороною — дитсадки теж переповнені.

Тепер буде така система — перші-четверті класи — школа першого ступеня (початкова); п'яті-дев'яті класи — другий ступінь (основна), десятий-одинадцятий — третій

Бліц - інтерв'ю

ступінь (середня). З 1989 року підручники будуть виходити по системі одинадцятирічної освіти.

— Це якось вплине на якість освіти?

— Навряд чи. Хоча, поживемо — побачимо.

— Знаю, що у шістдесяті роки вже було одинадцять класів...

— Тоді було трохи інше. Йшли до школи у сім років, а закінчували у вісімнадцять. Зараз же будуть йти в перший клас у шість років, і закінчувати у сімнадцять.

— Як ви ставитесь до навчання за типом гімназії?

— Дуже добре. Думаю, що це певний шанс підвищити якість освіти. Величезні школи себе не виправдовують. Ось у місті є школи, де учнів 2,5—3 тисячі. Тільки 150 учителів. Директор там кожного вчителя добре не знає, а що вже говорити про учнів. А ми ж скрізь і всюди говоримо: «Дійти до серця кожного учня!» Та навіть коли не стане води, то в такій величезній школі просто антисанітарія. А це ж діти!

Ну що ж, побачимо чи стане у нас якіснішою освіта підготовка дітей, коли вони вчитимуться одинадцять років. З цього приводу на сторінках тижневика могли б висловити свої думки вчителі, батьки, самі учні.

Наш крр.

Через кілька днів Олег піде до школи. У десяти клас. Прапорноносець Аджамської середньої школи О. Маленков мріє бути військовим.

Фото В. ГРИБА.

ЦИСТА, охайна кімнатка. В кутку — ікона. Господарці вісімдесят років. Живе вона за п'ять кілометрів від центру села, на самісінькій околиці. За її будиночком трави, луги, степ. Лежанка застелена рядиною з конопель.

— Я й сама у магазин по хліб, і город пораю сама, і у мене й картопелька, і капуста, помідори і огірочки. Та ось одна біда — стала погано бачити.

— А ви звертались до лікаря?

— Не допоможуть... Виплакала я їх... Все через нього, через свого сина... Ось уже багато років не маю від нього ні чуток, ні звістки... А як я його доглядала маленьким... Народився він якраз перед війною... Прийшли оті кляті чужинці, фашисти. Гнали нас нагаями в поле. Я й його, кришенятко, беру з собою. Заб'ю в землю кілочок, його на веревці прив'язу до кілочка, щоб не заліз кудись. А сама — в гони, пройду трохи — і вертаюсь бігцем до нього.

Серце розривається — чи не скоїлось чогось з ним, чи не підбралась лисиця, чи не рає його собака, чи не кліє йому очі злий ворон... А потім, як вирис він, як сім'ю свою завів, і його діток доглядала. Ось вони, четверо. І я з ними. Гляньте на карточку...

Четверо малюків. І вона з ними. Рада, усміхнена, щаслива... А скільки за щастям і тривог, і клопотів, і роботи невипущої...

Все тихіша, все печальніша мова, все більша туга:

— А він забув все... Я не вимагаю від нього ні грошей, ні одягу, ні їжі. Хата в мене тепла, є й вугілля і дрова, їсти є що, є й що одягнутись. Скільки мені одній того треба? Мені хоч би звісточку, хоч би маленький лист від нього...

МАМА МИЛА ЛЯЛЮ...

Може, його й на світі немає... А коли є, коли живий — можна його розшукати? Куди мені звернутись? Може через газету?

Де ж ти, той сину, де ви, четверо онуків з «карточки»? Але, може, в цій траге-

дії є інший, потаємний бік? Якщо вже правду — так до кінця. До того ж нас тут тільки троє — вона, я, її рідний брат.

— Вибачайте, бабусю, може ви недобрі були до них? Часто лаяли, сварили, не жаліли дубця, прокли-

нали, ні доброго слова для них, ні гостинця?

— Що ви, що ви! Я для них тільки й жила, я й найменшим словом їх не обрадила, не образила.

Брат зітхає і додає:

— Мабуть, через те воно й усе... Бувало — сама не доїсть, а все краще йому, сама ходить у чому-небудь, а синові все нове. Починаєш його картати — зразу ж заступається: обличчя його, у нього й так батька немає...

І тоді в тій печальній хатині на околиці села мені згадалась інша історія з життєвих доріг.

На фронт захищати від ворогів Вітчизну йшло дає молодих хлопців — Петро і Василь. Он там вони жили — один на хуторі, де тепер височіє водонапірна башта, а другий на вулиці, що веде на Новомиргород. Разом у школі учились, з дівчатами дружили, разом їх матері переполювали, щоб чорні людолови не погналі на каторгу, а після визволення — разом добровольцями на фронт. І дали вони тоді один одному своєрідну клятву. Війна є війна. Може, виживуть. А може, й загинуть обоє. Може, загине один. І тоді, той, що залишиться живим, щоб доглянув обох матерів. І так воно й сталося. Недалеко від Берліна на тих проклятих Зесловських висотах за Одером апав Петро. Смертю хоробрих... Василь і поховав його у братській могилі... А Василя оминили всі кулі й осколки. Живим і думним повернувся він після Перемоги у рідний край. Працював водієм автомашини у Кіровограді. І ніколи не забував побратимської клятви. Доглянув до смерті і свою матір, і матір Петра. Якщо привозив вугілля — то і своїй, і Петровій. Якщо в ті трудні роки мішечок борошна діставав — ділив навпіл. Якщо хустини в подарунок — і своїй, і Петровій. Дітей своїх у село привозив — тиждень у однієї бабусі гостювали, тиждень у другій...

У дитячому садку багато іграшок, і кімнати казок, і мультики, і казки. Та більше про пригоди Буратіно, про хитрого зайця, дурного вока, веселих білочку й лисицю. А чому так мало оповідань про матір?

Невже вона тільки мила милом руки? Де ви, письменники, з новими оповіданнями, з розповіддю про хорошу працю, ласкаву, лагідну маму? Про її діла? Про те, яка вона у сім'ї? На це потрібні конкурси? А що скажете про це ви, молоді вихователі? Необхідні вказівки, інструкції, спеціальна програма?

У школі ми вивчаємо історію і географію, математику і літературу, інші предмети. Якось, коли ще я працював завучем, відідав урон колеги. На ньому вивчалась біографія Івана Яковича Франка. Все охопила вчителька. Дати. Літературна і громадська діяльність письменника. Звучали й «Намента», не раз підкреслювалось, що Франко прокладав правді путі. Говорилось і про усталення його у наш час... На жаль, не було тільки розповіді про нього як про людину. Хоч би про гане. Коли у нього заховоріла мати, він у страшну холодну дощовицю біг, поспішав до неї...

Та ж помилка грапилася і у іншого викладача. Вивчаючи біографію нашого земляка І. К. Тобілевича, він і словом не згадав того, як Іван Карпович тримав на руках свою хвору матір, доглядав її.

Шляхи людські різні. Доглядається так, що вони можуть бути і близько, й далеко. Не забуваймо про матерів. Папір є, паста є. Викнімо телевизор на півгодини. Передача може повторитись. І програма «Час» про найцікавіші моменти футбольного матчу скаже. Не забувайте, що у нас немає ріднішої людини на світі, ніж мати. Напишімо їй хоч слово, хоч півслова. Тій, яка дала життя, тій, що робила для нас усе. Тій, яка, коли буде треба — віддасть нам і своє серце...

Пам'ятаймо слова Олеса Гончара, що коли є наша мати, ми ще молоді...

Микола СТОЯН,
Новомиргородський район.

ОСОБИСТЕ
ЖИТТЯ

Запитуйте— Відповідаємо

Молоді спеціалісти з Кіровоградського ливарного заводу у листі до редакції запитують: хто вважається молодим спеціалістом і якими пільгами на житло вони користуються. Чи є окрема постанова про випускників СПТУ?

Ми направили цього листа у виконком Кіровоградської міської Ради народних депутатів. Відповідь дає завідувач відділом обліку та розподілу житлової площі міськради Д. Г. Мозуль:

«Згідно Положенню про середню професійно-технічне училище, затверджене постановою Ради Міністрів СРСР від 22 лютого 1985 року № 177, випускники таких училищ з денною формою навчання повинні пропрацювати не менше двох років на підприємстві (об'єднанні, організації), куди вони направлені за розподілом. Цим же Положенням передбачено, що вказаним особам, направленим у порядку розподілу на роботу в іншу місцевість (інший населений пункт) відповідним підприємством надається поза чергою житлове приміщення та інші пільги, передбачені постановою Ради Міністрів СРСР від 15 липня 1981 року № 677.

Про права випускників ПТУ, направлених у порядку розподілу на роботу в іншу місцевість на отримання житлового приміщення по приїзді поза чергою говориться також в Положенні про розподіл випускників професійно-технічних училищ закладів, затверджені наказом Держпрофосвіти СРСР від 29.03.1983 року № 40, погодженим з Держпланом СРСР, Державним комітетом по праці і соціальних питань, Міністерством фінансів і ВЦРПС.

Разом з тим направлення випускників ПТУ поза місцем їх навчання і проживання може виконуватись тільки з їх згоди, а тих, які не досягли повноліття — із згоди їх батьків.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.

БАГАТОКУТНИК РЕВНОЩІВ

...Сахара, мертве пекло сонця і піску. Двоє, він і вона, кваплячись перетнути пустелю на машині, змушені все ж залочувати в барханах — шлях неблизький. Пробудження було страшним: вона проколола шини, вилила всю воду та ще й, виявляється, напередодні похміччя з компасом, щоб заїхати туди, де ніхто їх не здогадається шукати. Вона хотіла вмерти разом із ним далеко від світу, аби тільки він не дістався суперниці. Ревнощі... У фільмі «Чоловік і жінка» через 20 років, звідки взятий цей сюжет, герої жили, але смертельний трюк із доказом міщності любові її коханого, він рвався до іншої. Втім, через деякий час швидко розквітла після потрясіння дівчина, щасливо усміхалася в кабінет машини поруч з гарним юнаком! А той, заради кого вона мало не віддала життя, спостерігав це майже незворушно. Не ревнував.

Ревнощі, мабуть, такий же вірний супутник закоханих, як і радість від зустрічей, прагнення бути разом, ніжність. Ревнощі, мабуть, і одна з перших причин розриву пар. Супроводжується він душевними муками, що не йдуть ні в яке порівняння із болем від образ, нещирості, неважності того, кого любиш. Чи завжди ревнощі — ознака кохання? Кохання не кохання, а небайдужості — точно. Іноді ми ревнуємо не тому, що так уже дорожимо цією людиною, а через надмірне самолюбство. Хід емоцій і думок при цьому приблизно такий: не так вона вже мені і потрібна, але чого повинен її в мене перехопити цей нікчема? Іноді ревнують не тільки в межах «трикутника», а і, як у народі кажуть, до пня й до колоди, і плутанина в лабіринтах цих мілких багатокутників забирася стільки сил, що вже не до радощів спілкування. Бувають і екзеци, порівняно з якими описаний вище виглядає справді «кіношним», несерйозним.

Ми всі хотіли б менше страждати від ревнощів. Але не всім щастить на партнерів, котрі не дають до того приводів. Тому давайте спробуємо якось самозахиститися від руйнівної дії цього почуття.

Передусім визначте найголовніше: готові ви прийняти цю людину такою, як вона є, чи хочете переробити її по своєму образу і подоби і лише тоді вважати «своєю»? Якщо перше, то постарайтеся переконати себе: мені неважливо, ким вона (він) цікавиться, крім мене; головне, що ми проводимо разом такі чудові хвилини! Якщо друге і ваше «перевиховання» не дуже успішне, то зважте, чи потрібні взагалі ці зусилля? Може, ви неоправно несумісні і вам слід тільки радіти, що хтось позбавить вас від нелегкої ноші?

Ваші ревнощі не мають чітких обрисів, неконкретні. Не спішіть розвивати свої сумніви, не провокуйте ситуацій, де вони могли б підтвердитися, не говоріть про

них. Дуже часто ваші підозріння розвіюються безслідно, і як деб-ре, коли ви не поквипите пер-д тим із докорами.

Ваші ревнощі мають під собою реальний ґрунт: дорогі вам хлопці чи дівчата все частіше бувають у товаристві, котре ви ніяк не можете переносити. Не спішіть із розпитуваннями і тим більше різними діями: придивіться до тих стосунків. Може, то не ваша кохана віддала перевагу іншому, а він нав'язує їй своє спілкування, відмовитися від якого дівчина вважає невірним? Тоді це не так страшно. При цьому пильно стежте: чи є зміни у ставленні до вас? Чи не відводить ваш хлопець очі при розмові? Чи не розмовляє квапливіше, уривчастіше, ніж раніше? Чи не мовчить подовгу? Чи не буває ваша дівчина незрозуміло чому веселою та говіркою, через секунду — дратівливою? Чи не посилається на зайнятість, утому, відмовляючись від побачення? Якщо так, усе одно прибережіть запитання «У тебе хтось появився?» на самий кінець. Спершу ж спитайте про здоров'я, справи, вдома, на роботі чи з навчанням, бо людині може якийсь час бути не до любові і не через появу суперника.

Але от суперник стоїть перед вами, із переможною усмішкою обіймаючи за талію вашу дівчину, і очі її сяють від щастя. Але от ваш хлопець, появившись через два тижні відсутності через невідкладні справи, видушує з себе: «Ти розумієш, ми тепер із Тетяною. Так вийшло...» Вам хочеться бити, ламати, ридати, кудись бігти, вам здається, що серце ваше відірвалось, впало в розплавлений метал, що життя закінчується, але з вашого горла ще рветься крик, ви ще встигнете кинути в лице цим підлим зрадником усе, усе, усе... Якщо ви стоїте, а не кидає нічого, це ще не означає, що ви потім не страждатимете і що ваша лю-

бов до вас обов'язково повернеться. Але абсолютно очевидно те, що відтак ви складну не тільки для вас ситуацію не зробили ще тяжчою, ви не примусили вашого колишнього друга чи подругу виправдовуватися, обманювати, ви позбавили їхніх носих приятелів неприємної місії теж щось говорити, ви залишили після себе відчуття вашого благородства, а ця риса рано чи пізно буде належним чином оцінена. Повестися так дуже важко, але в кінцевому результаті це незрівнянно краще, ніж сварка, яку заціяті так легко.

Іноді, втім, ви можете дозволити дати вихід своїм ревностям, але постарайтесь зробити це в гумористичній (не насмішуватій!) формі. Можете поіронізувати над собою, але говоріть про це недовго і нечасто, якщо співбесідник не підтримує розмову. Та навіть тоді припиняйте її першими.

Коли ви ревнуєте до всіх підряд, то причина цього криється скоріше всього у вашій нервозності.

Коли надмірно ревнують вас, постарайтеся переглянути свою поведінку. Попросіть вашого друга розповісти, що у ваших діях його непокоїть і постарайтеся не давати йому приводів для надмірних тривог. Якщо ж ви справді міцно захопилися кимось іншим, це краще не приховувати. Якщо ж ваш коханий чи кохана дорогі вам, як і раніше, розвійте їхні сумніви у вашій відданості не тільки багатослівними запевненнями, а й вчинками, що підтверджують ваші почуття. Не обов'язково подарунком чи сномом троянд (тут можна допустити, що відкупляється, бо справді грішні) — підліть кудись разом, поїдте, взагалі подовше побудьте удвох, будьте м'які і лагідні.

Докладно механізм подолання жіночих ревнощів описаний у «Листах до незнайомки» Андре Моруа.

СПОРТ

ЗІГРАЙМО?

У центрі молодіжного дозвілля «Погляд» відбудуться незвичайні змагання — любителі шахів зможуть пограти з комп'ютерами. Спробуйте! Може вам вдасться виграти у такого загалом ерудованого, логічно мислячого суперника.

Всі бажаючі зможуть тут також подивитися у відеозапису спектакль Московського театру «Сучасники» «Зірки на вранішньому небі». Спектакль, свого часу, з успіхом обійшов сцени європейських театрів.

НАШ КОР.

ТІ, ЩО СПУСКАЮТЬСЯ З НЕБЕС

Минулої неділі було відзначено ще одне професійне свято — День Повітряного Флоту СРСР. А напередодні свята, в суботу, незважаючи на звичну у ті серпневі дні спеку, незвично людно було на іподромі, де проходило військово-спортивне свято з нагоди дня повітрофлотців.

Ті, хто став його учасником або глядачем, мав немало незабутніх вражень, хоч і не завжди їх можна було б вважати приємними. Приміром, на думку деяких глядачів, де-що бракувало порядку на полі іподрому, зокрема, діти могли безперешкодно перебігати там... Та хоча подібне й впливало на сприйняття свята, воно все ж, звісно, не могло затьмарити яскравих вражень від майстерних номерів, показаних парашутистами у небі над іподромом. Десант сплутався на полі іподрому. А тим часом свято продовжувалося: запрошені на нього воїни демонстрували своє вміння вести рукопашний бій. Загалом же свято стало демонстрацією неабияких можливостей спортсменів-десантівців.

На знімках: момент рукопашного бою; в небі — парашутисти; звучить пісня про Афганістан; із табами-військовими — майбутні спортсмени.

Фото Г. КОШКА.

10

«МОЛОДИЙ КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.

ІНСТРУКТОР-МЕТОДИСТ

У КОЛЕКТИВАХ ФІЗКУЛЬТУРИ

Від його професійного вміння, старання, багато що залежить в питаннях належної постановки фізкультурно-масової роботи, охоплення якомога ширшої аудиторії виробничників оздоровленням. На Заваллівському графітовому комбінаті працює багатосотенний трудовий колектив, люди з різноманітними характерами, звичками й уподобаннями. Потрібно знайти ключ до їхніх сердець, зуміти зацікавити змістовно організувати і з користю провести вільний час і дозвілля робітників.

Саме це, на мою думку, вдається спортінструктору Володимиру Стаскевичу. Нелегко йому одному охопити численні аспекти своєї роботи — випадає значне навантаження. Приміром, протягом року від нього вимагається регулярно вести по 15—20 спортивних секцій. Втім...

— Цифра, — говорить він, — занадто завищена, взята, як кажуть, зі стелі, не прив'язана до місцевих умов. Нереально таке здійснити. Ми вже колись зарпортувалися з підготовки значків ГПО — користі від цього ніякої...

Володимир практикує заняття у постійно діючих секціях з восьми-дев'яти видів спорту. На це і спрямовує всі свої зусилля, актив-

но пропагуючи здоровий спосіб життя. Не женеться за кількістю, а дбає передусім за якісний бік справи. Важливого значення надає охопленню фізкультурою графітників безпосередньо на виробничих ділянках. Зокрема, в червоних куточках автотранспортного, гірничого цехів за його допомогою і активною участю встановлено тенісні столи. Сюди, а також у сусідні приміщення придбано шахи, шахи, гіри. Трудівники мають змогу в обідню перерву або після роботи пограти в улюблені ігри, приємно провести час, зміцнити здоров'я.

Робітники розуміють і підтримують добрі починання свого інструктора, з готовністю відгукуються на них і всіляко допомагають в їх реалізації. Так, власними силами обладнали у підвальному приміщенні Палацу культури імені Гагаріна атлетичний зал. Допомагає юнакам — їх уже нараховується в секції близько двадцяти — освоїти ази популярної сьогодні атлетичної гімнастики працівник служби зв'язу комбінату спортсмен-розрядник І. Демченко. Часто сюди навідується і Володимир. Цікавиться станом справ та й сам пробує свої сили.

Постійно в полі зору інструктора-

ра також питання про надання платних послуг населенню селища. У заданому приміщенні відведено окрему кімнату для бажаних пограти в теніс та більярд. За порівняно невеличку плату — 20 копійок на годину — шанувальники цих ігор мають змогу щодня, окрім вівторка, активно відпочити.

Наймасовішими спортивними ходами протягом останніх років стали спартакіади підприємства. Щороку на їхні старті виходить по кілька сот виробничників. Серед неодноразових призерів — колективи фізкультури енергомеханічного й автотранспортного цехів, що перемогали з баскетболу, волейболу, шахів, футболу та легкої атлетики. Гідно представляли честь названих колективів слюсарі С. Ситник, В. Федук, водії Л. Тиховський, В. Бондарчук, екскаватор Д. Кушнір, а також бухгалтер будівельно-монтажного управління № 4 Л. Кондратюк, інженер гірничого цеху Б. Малина. Не погано виступають графітники і на районних спартакіадах, де посідають теж високі місця. І нинішній колектив фізкультури графітокомбінату зараз розташований на другій позиції, поступаючись лише колективу імені 60-річчя Великого Жовтня (с. Хашувате).

За досягнуті успіхи в масово-фізкультурній роботі портрет інструктора-методиста В. Стаскевича було занесено на Дошку

пошани райради ВДФСТ профспілок. Приємне враження залишила діяльність Володимира Івановича і на членів республіканської комісії, яка побувала нещодавно з перевіркою в Заваллі. Зроблено було, однак, і ряд зауважень, хоча вони стосувалися ведення документації.

Сьогодні Володимир мріє здійснити цікавий задум.

— Хочемо побудувати фізкультурно-спортивний комплекс із своїм залом, плавальним басейном. Керівництво комбінату підтримало ініціативу ради колективу фізкультури, виділило кошти на зведення споруди.

Ідея хороша. Її реалізація сприятиме створенню кращих умов для занять фізкультурою і спортом графітників... А саме це і є постійною метою інструктора-методиста В. Стаскевича.

І. СОКОЛЮК, завідувач відділом радіоінформації гайворонської районної газети «Вогні комунізму».

Селище Завалля, Гайворонський район.

У КОЛІ МУЗ

Ви замовляли
пісню

Напрасные слова

Музыка
Давида ТУХМАНОВА

Стихи
Ларисы РУБАЛЬСКОЙ

Плесните колдовства
В хрустальный мрак бокала.
В расплавленных свечах
Мерцают зеркала...
Напрасные слова
Я выдохну устало.
Уже погас очаг,
В нем теплится зола.

ПРИПЕВ:

Напрасные слова —
Виньетка ложной сути.
Напрасные слова
Нетрудно говорить.
Напрасные слова...
Уж вы не обессудьте,
Напрасные слова,
Я скоро догорю.

У вашего крыльца
Не вздрогнет колокольчик,
Не спутает следов
Мой торопливый шаг.
Вы первый миг конца
Понять мне не позволяйте,
Судьбу напрасных слов
Не торопясь решать.

Придумайте сюжет
О нежности и лете,
Где смятая трава
И запах васильков...
Россыпанным драже.
Закатаются столетия
Напрасные слова,
Напрасная любовь.

ПРИПЕВ:

Буковинський букет

На шалений успіх у кіровоградської публіки гастролерам розраховувати не варто. Стає звичним бачити напівпусті зали театру і філармонії, і журиться душа, коли дивишся, як заїжджі зірки сумлінно намагаються пробити своїм світлом напівтемряму місцевого естрадного об'єкту. Така ситуація випала і на долю Лілії Сандулеси, заслуженої артистки УРСР, солістки групи «Селена» Чернівецької філармонії. Єдине, що залишалось їй та її колегам — ні, не відробляти свій хліб — кинути музичний букет з українських, молдавських та російських пісень до ніг справжніх прихильників естрадного мистецтва.

Лілія народилася і виросла в молдавському селі Моршинці на Буковині. Батьки її працюють у колгоспі. Вся її велика родина, як пояснила артистка, співаюча, особливо полюбляє народні пісні. Цьому ансамблю, очевидно, потрібен був керівник, напевно, тому Лілія одержала фах хорового диригента. В її перспективному плані вдосконалення професійної майстерності — інститут культури. А за пле-

чиха — гастролі, зйомки в кількох програмах на Центральному та Українському телебаченні, участь в чотирьох відеокліпах, де вона записала пісні Олега Слободенка («Синьокі чаклунки»), Геннадія Татарченка («Золоте весілля»), Володимира Бистрякова («Гончарний круг») і

Гастролі

Анатолія Кир'яка («Оспівуємо любов»). До речі, співачка подарувала їх нвшим слухачам.

Незважаючи на завантаженість (репетиції, концерти, пошук репертуару, костюмів) артистка знаходить час для читання. Її улюблений письменник Ремарк, а серед періодичних видань — журнал «Эхо планеты». Уважно слідкуючи за подіями в Молдавії, Лілія вболіває також і за мирне вирішення національних проблем.

У творчій манері Сандулеси поряд з мовою фольк- та синтез-року відчувається вплив виконавських шкіл Софії Ротару, Ніни Матвієнко, Марії Бісшу.

Л. РОМАНОВ.

Читаю газети
"Молодий коммунар"
Бачаю Вам від душі
щастя, любові, миру і добра!
З повагою
Лілія

ЩО ЧУТИ ПРО «ЧЕРНЫЙ КОФЕ»

Більше року на сторінках газет не було жодної вісточки про одну з провідних груп важкого року «Черный кофе». В 1987 році група за підсумками хіт-параду «Звукові доріжки» була названа групою року. В 1988 році «Черный кофе» посів третє місце.

Останні концерти колективу в Москві відбулися в березні 1988 року. Тоді ж практично була готова фонограма другого альбому. Деякий час група виступала в програмі Ованес Мелик — Пашаєва.

Восени минулого року Дмитро Варшавський і Ігор Купріянов вирішили тимчасово припинити концертну діяльність, щоб закінчити роботу над платівкою, умовна назва якої «Вільному-воля». До неї увійшли пісні Варшавського і Купріянова на власні тексти і вірші Олександра Шаганова.

Під кінець минулого року сформувався новий склад. Крім двох ветеранів, у ньому зараз виступає Борис Долгих (клавіші), Андрій Перцев (у минулому барабанщик групи «ЭВМ»), гітарист Ігор Андрієв. Музика колективу стала більш мелодійною, багатшою на оранжировки.

Фото Д. ТКАЧЕННА.

«Оберіг-89»

«Оберіг» — від слова «берегиня». Як би не складалася доля українського народу, в яких би світах не виростили його діти — рідна мова, рідна пісня завжди повертали йому історичну пам'ять та національну гідність. Чимало композиторів і співаків все частіше випускали в життя безкрилого птаха — пісню, позбавлену будь-яких національних ознак. Який же вихід! Чи це можна врятувати рідну пісню на Україні?

Можна! Луцький молодіжний центр, комсомол зробили перший крок. Вони, не зважаючи на всілякі бюрократичні перепони, збирають під своє крило новітніх кобзарів — бардів з усіх-усюд нашої України. І уявіть собі, без попереднього прослуховування, на свій страх і ризик, не радячись «з вищестоящими» випускають всіх на велику сцену.

Луцьк, кіноконцертний зал «Москва» вмістив 800 чоловік, 9 червня 1989 року, 21 година. Звучать позивні фестивалю. І ось на сцені всі 24 учасники, кожен, як потім уже стало зрозумілим, не-

повторна особистість. Концерт тривав до 3-ої ночі. Дух свободи витав межі людей, ятрив серце, наповнював сльозами очі, викликав каскад почуттів.

Хто ж були ці такі різні автори і виконавці? Це і незбагненний і загадковий Василь Жданкін (Львів). Це і група бардів із львівського театру «Не журись» на чолі із Андрієм Панчишиним, козацько-громадський Едуард Драч із Черкаса, лірично-революційна Маруся Бурмака із Харкова, буремно-бенгетський Олег Покальчук із Луцька. Не буду втомлювати читача перерахуванням інших

учасників фестивалю, лише зауважу, що Центральну і Східну Україну представляли: Маруся Бурмака (Харків), Едуард Драч та Андрій Мороз (Черкаси), Віктор Титов (Житомир), Володимир Степашко (Київ) та Я (Світловодськ).

І шалені оваціями зал. І продовжувалося все це наступного дня у Ковелі, а потім по району. І був повний аншлаг 11 червня на лауреатський концерт фестивалю.

За останні два роки я побував майже на всіх фестивалях авторської пісні: у Одесі, Києві, Харкові, Полтаві, Дніпропетровську, Дніпро-дзержинську, Кіровограді. Члени нашого Світловодського клубу «Тет-а-тет» побували і на Всесоюзних Талліннському та Грушинському фестивалях.

На сьогодні рух клубів самодіяльної пісні переживає серйозну кризу. Причина — знецінення цінностей, шабелон, байдужість, протекціонізм. Докази? Будь ласка. Очевидці Таллінського фестива-

лю, мабуть, зараз згадають, як дехто займався прямим протекціонізмом, яке там було ставлення до нашої музики. Едуард Драч із його піснею «Віддайте мову!» Він знайшов у собі мужність витримати всі моральні знущання до кінця: його пісню дехто свавільно переставив. А смітник і розпуста на Талліннському фестивалі хіба не підкреслюють кризу руху взагалі? Я бачив, як тяжко доводилося Марусі Бурмаці на фестивалі КСП. Зверху, по-благливу — саркастичне ставлення до українських авторів.

Велика заслуга у проведеному фестивалю луцького комсомолу. Чудовий готель, екскурсії по Луцьку, прекрасне ставлення до нас — це сприяло доброму настроєві. У Світловодську до нас із розумінням ставиться міськомком партії. Оплачує відрядження на фестивалі міськомком комсомолу, відділ культури. До речі, така картина не типова: у Кіровограді відносини клубу авторської пісні із обкомом

комсомолу осягають бути кращими. Бо суспільного з нами, кремезчущого, вже не існує. Це і підтверджує думку про кризу руху КСП. «Американізація», яка поширюється у нашій країні зараз, може знищити все, якщо їй не протиставити своє рідне, ґрунтовне, корінне.

Будемо сподіватися, що ми це зробимо. І не тільки сподіватися, але й діяти, берегти і збагачувати рідну мову і національну культуру. Не пориваю з КСП — але роблю після Луцька поворот — у рідне русло української авторської пісні, бо бачу нові береги, відчуваю себе потрібним.

Впевнений — нас буде багато. Спасибі ж тобі, «Оберіг-89»!

Володимир
ДАВИДОВ,
філолог, член клубу
авторської пісні
«Тет-а-тет».
м. Світловодськ.

Редактор
Ю. СЕРДЮЧЕНКО.

«Молодой коммунар» —
орган Кировоградского
областного комитета
ЛКСМ Украины.

На украинском языке.

НАША АДРЕСА:

316050, МПС,
м. Кировоград,
вул. Луначарського, 36.

Телефони: редактора — 2-54-26; відповідального секретаря — 2-27-65; секторів комуністичного виховання — 4-66-79; культури і моралі — 4-64-21; комсомольського життя й економіки — 2-04-84; учнівської і студентської молоді та військово-патріотичного виховання — 2-59-82; соціальних проблем — 2-29-92; фотолaboratorії — 4-94-94; оголошень — 4-28-96; коректорської — 3-61-83.

Друкарня (мені) Г. М. Димитрова видавництва «Кіровоградська правда» Кіровоградського обкому Компартії України м. Кіровоград вул. Глінки, 2

БК 02972.

Газета виходить щосуботи

Індекс 81103

Зам. № 387.

Тираж 49 600.

«МОЛОДИЙ
КОМУНАР»

26 серпня 1989 р.